

Anni Rusi
Nea Ranta

Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosionomi (amk) diakoniatyö
Sosionomi (amk) kirkon nuorisotyö
Opinnäytetyö, 2024

KOULUVÄKIVALTA KOKEVAN NUOREN KOHTAAMINEN SEURAKUNTATYÖSSÄ

Koulutustilaisuus Järvenpään seurakunnan työntekijöille

TIIVISTELMÄ

Anni Rusi, Nea Ranta

Kouluväkivaltaa kokevan nuoren kohtaaminen seurakuntatyössä

36 sivua, 2 liitettä

Kevät 2024

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosionomi (amk) diakoniatyö

Sosionomi (amk) kirkon nuorisotyö

Opinnäytetyön tavoitteena oli antaa tietoa kouluväkivallasta Järvenpään seurakunnan rippikoulu- sekä nuorisotyötä tekeville työntekijöille. Opinnäytetyön tarkoituksena oli toteuttaa koulutustilaisuus kouluväkivallasta. Työelämäyhteistyötahona toimi Järvenpään seurakunta, (joka tekee hengellistä työtä muun muassa nuorten kanssa). Nuorten kanssa tehtävää työtä tehdään esimerkiksi rippikouluissa, diakoniatyössä ja kouluyhteistyössä. Opinnäytetyö päädyttiin tekemään Järvenpään seurakunnalle, sillä siellä oli tarvetta opinnäytetyölle, joka käsittelee kouluväkivaltaa. Koulutustilaisuuden materiaaleja varten kerättiin tutkimuksellista ja teoriapohjaista tietoa kouluväkivallasta. Tilaisuuteen tuotettiin PowerPoint-esitys, jonka avulla työntekijät saivat keskustella esityksen sisällöistä ja pohtia, kuinka voisivat kehittää omaa sekä koko seurakunnan toimintaa siten, että nuoria voitaisiin kohdata vielä monipuolisemmin ja paremmin. Koulutustilaisuus toteutettiin helmikuussa 2024.

Kouluväkivalta on ajankohtainen aihe ja valitettavasti kasvava ilmiö Suomessa. Kouluväkivaltaan puuttuminen saattaa olla hankalaa, sillä sen huomaaminen vaatii ammattitaitoa tunnistaa kiusaamistilanteita, henkilökuntaresursseja sekä vankkaa moniammatillista yhteistyötä. Kouluväkivaltilanteet eivät aina ole yksiselitteisiä ja tekijöitäkin voi olla useita. Oppilaat eivät myöskään aina halua kertoa aikuiselle kokemastaan väkivallasta esimerkiksi pelon vuoksi. Tämän takia ammattilaisten olisi tärkeää kehittää organisaatioissaan toimintamenetelmiä, yhteistyötä eri toimijoiden kanssa sekä olla ajan tasalla siitä, mitä nuorille kuuluu.

Avainsanat: Kouluväkivalta, nuorisotyö, seurakuntatyö, nuoret

ABSTRACT

Anni Rusi & Nea Ranta

Encountering adolescents experiencing violence at school in parish work

36 pages, 2 appendices

Spring 2024

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor of Social Services, Diaconal work

Bachelor of Social Services, Christian youth work

The aim of this thesis was to provide information on school violence for the staff of Järvenpää parish engaged with work in confirmation class and youth work. The purpose of the thesis was to carry out an educational event on the topic of school violence. Our work life partner Järvenpää parish is engaged with spiritual work with adolescents among other focus groups. There are many forms of youth work, such as confirmation camps, diaconal work, and collaboration with schools. The reason for the partnership with Järvenpää parish was their need for a thesis on the topic of school violence. Our partner provided us with the opportunity to determine the means of executing this thesis. To form educational materials for the event a comprehensive amount of re-search data and theory-based information on school violence was gathered. During the event the staff had an opportunity to discuss on the contents of the PowerPoint presentation that was created and to reflect on how to improve encountering adolescents in their own parish and furthermore in the whole congregation. The educational event was carried out in February 2024.

School violence is a current topic and unfortunately a growing phenomenon in Finland. Intervening with school violence could be difficult as recognizing it calls for expertise in observing and identifying bullying and in addition requires a sufficient number of staff and multi-professional co-operation. The situations where school violence occurs are not always unambiguous and there can be multiple influencing factors to the situation. Also, pupils are not always willing or can be scared to share their experiences of violence with adults. For that reason, it would be crucial for professionals working in different organizations to develop new methods of operation to reinforce co-operation with different operators and to be up to date with how adolescents are doing.

Keywords: school violence, youth work, parish work, adolescents

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 KOULUVÄKIVALTA	6
2.1 Koulukiusaaminen ja kouluväkivalta	6
2.2 Kouluterveyskyselyiden tulokset: Suomi ja Järvenpää.....	9
2.3 Väkivallan vaikutukset ja lainsäädäntö.....	9
3 NUOREN KASVU JA KEHITYS.....	11
3.1 Nuoren kehitys	11
3.2 Nuoren väkivaltaisuus.....	12
3.3 Kommunikaatio ja kohtaaminen nuoren kanssa.....	14
4 NUORISOTYÖ JA DIAKONIAITYÖ	17
4.1 Nuorisotyö.....	17
4.2 Diakoniaityö	18
5 OPINNÄYTETYÖN YHTEISTYÖTAHO JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ SEKÄ LÄHTÖKOHDAT, TARKOITUS JA TAVOITTEET	19
5.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	21
5.2 Koulutustilaisuuden prosessin kuvaus ja käytettävät menetelmät.....	21
6 KOULUTUSTILAISUUDEN TOTEUTUS	24
7 PALAUTE JA ARVIOINTI	26
8 EETTISYYTEEN JA LUOTETTAVUUTEEN LIITTYVÄT KYSYMYKSET .	28
9 POHDINTA	29
LÄHTEET.....	31
LIITE 1. Kyselylomake	37
LIITE 2. Powerpoint-esitys koulutustilaisuuteen.....	38

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme on kehittämispainotteinen ja käsittelee aihetta ”Kouluväkivaltaa kokevan nuoren kohtaaminen seurakuntatyössä”. Opinnäytetyömme on tarpeellinen, koska kouluväkivalta on yhä merkittävä ongelma kouluissa, vaikka sen ehkäisyyn ja siihen puuttumiseen löytyy monia erilaisia keinoja. Toteutimme Järvenpään seurakunnan rippikoulutyötä sekä muutoin nuorisotyötä tekeville työntekijöille koulutustilaisuuden, jossa käsiteltiin kouluväkivaltaa ja kehitettiin seurakunnan omaa toimintaa tulevaisuutta ajatellen. Kohderyhmänä nuoret kiinnostavat meitä kumpaakin, ja siksi se oli luonteva valinta. Koulukiusaamista ei tällä hetkellä ole määritelty rikoslaisa rikokseksi, mutta kansalaiset ovat vaatineet tähän muutosta vuonna 2020 kansalaisaloitteen kautta. Kansalaisaloitteen tavoitteena on, että Suomen eduskunta sekä hallitus puoltaisivat koulukiusaamisen osaksi rikoslakia (Oikeusministeriö, 2020).

Seurakunnassa erityisesti nuorisotyönohjaajat ja lisäksi esimerkiksi diakoniatyöntekijät ja papit kohtaavat nuoria seurakunnan toiminnan lisäksi myös kouluissa ja siksi on tärkeää, että seurakunnan työntekijät luovat kouluissa käytäessä positiivisen, turvallisen ja avoimen kuvan itsestään sekä seurakunnan toiminnasta. Nuorisotyön sekä diakoniatyön on mahdollista tukea nuorta eri elämänvaiheissa eri tavoin, jos nuoreen onnistutaan luomaan luottamuksellinen suhde. Rippikoulu on monelle nuorelle ponnahduslauta esimerkiksi seurakunnan nuorten iltoihin, joten seurakunnan toiminta saattaa muodostua nuorelle merkitykselliseksi myös koulun ulkopuolella.

Yleisiä väkivaltarikoksia ovat henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset. Väkivalta voi olla esimerkiksi toiseen kohdistuvaa ruumiillista väkivaltaa. Rangaistukset väkivaltarikoksissa vaihtelevat sakkotuomioista vankeuteen. (Minilex, i.a.) Koulukiusaaminen voi pahimmillaan täyttää rikosten tunnusmerkistöjä ja kiusaaja voi syyllistyä esimerkiksi kunnianloukkaukseen tai pahoinpitelyyn toiminnallaan. Joskus koulukiusaamisesta päädytään tekemään rikosilmoitus. (Poliisi, i.a.-a.) Väkivallalla on monia muotoja ja se ilmenee erilaisissa tilanteissa eri tavoin. Kuitenkin yhteistä tilanteille on, että niistä kärsivät uhrin lisäksi lähipiiri, ja se saattaa

aiheuttaa mittavia kustannuksia muun muassa sosiaalipalveluiden piirissä. (Haapakangas & Kaakinen, 2022.) Kouluväkivallan uhrin lisäksi myös koulukiusattu voi tarvita apua.

Opinnäytetyömme tavoitteena oli antaa Järvenpään seurakunnan nuoriso- ja rip-pikoulutyötä tekeville työntekijöille tietoa kouluväkivallasta. Opinnäytetyön tarkoituksena oli toteuttaa koulutustilaisuus kouluväkivallasta.

2 KOULUVÄKIVALTA

2.1 Koulukiusaaminen ja kouluväkivalta

Koulukiusaamisella tarkoitetaan sitä, kun oppilas joutuu yhden tai useamman muun oppilaan kiusaamisen kohteeksi oppilaitosympäristössä. Kiusaaminen on toistuvaa eikä tarkoita yksittäisiä erimielisyyksiä tai riitoja. Kiusaaminen oppilaitosympäristössä on yleensä esimerkiksi henkistä, fyysistä tai sosiaalista. Se voi olla tavaroiden varastelua, tönimistä, potkimista, haukkumista, selän takana paha puhumista tai eristämistä muusta porukasta. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2022.)

THL:n tekemässä valtakunnallisessa kouluterveyskyselyssä vuonna 2023 tutkittiin 8. ja 9. luokkalaisten sekä ammattikoulu- ja lukioikäisten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Tässä tekstikappaleessa käydään läpi 8. ja 9. luokkalaisten poikien ja tyttöjen tilastoja vuodelta 2023. Kyselyssä 20,7 % pojista sekä 14,5 % tytöistä oli kokenut fyysistä uhkaa viimeisen vuoden aikana. Pojista 5,6 % sekä tytöistä 6,0 % oli kokenut seksuaalista häirintää koulussa. Pojista 25,8 % ja tytöistä 39,9 % oli kokenut syrjintää vapaa-ajalla tai koulussa. Pojista 17,2 % ja tytöistä 42,2 % oli kokenut viimeisen vuoden aikana henkistä perhe- tai lähisuhdeväkivaltaa. Fyysistä perhe- tai lähisuhdeväkivaltaa kokevia poikia oli 8,7 % ja tyttöjä 15,6 %. Koulukiusaamistilanteista fyysistä kouluväkivaltaa, kuten lyömistä, tönimistä ja potkimista oli kokenut pojista 10,1 % ja tytöistä 4,4 %, porukasta eristämistä ja huomiotta jättämistä oli kokenut pojista 11,1 % ja tytöistä 17,1 %. Omaisuuden rikkomista tai siihen kajoamista luvatta, kuten rahan viemistä ja tavaroiden rikkomista kokivat pojista 6,4 % sekä tytöistä 3,3 %. Pojista koulukiusattuina oli vähintään kerran viikossa 8,3 % ja tytöistä 7,4 %. Opettajan kiusaamaksi saman lukuvuoden aikana oli joutunut pojista 14,6 % ja tytöistä 13,8 %. Pojista koulukiusaamiseen osallistuneita vähintään kerran viikossa oli 5,9 % ja tytöistä 1,7 %. (Terveystieteiden tutkimuskeskus, 2024.)

Nettikiusaaminen esimerkiksi sosiaalisessa mediassa on monimuotoinen ilmiö. Kuka tahansa voi syöllistyä nettikiusaamiseen myös omaa

ajattelemattomuuttaan. Nettikiusaaminen voi olla jatkuvaa tai yksittäinen teko. nettikiusaamisen haasteeksi muodostuu sen valvonnan vaikeus ja puute. Netissä kiusaamisen vakavuutta lisää tietojen nopea leviäminen. Ikävät kommentit ja tyk-käykset voivat rohkaista kiusaajaa jatkamaan netissä kiusaamista. Myös netti-kiusaaminen voi olla rikos ja siihen tulee suhtautua vakavasti. Rangaistavaa vihapuhetta voivat olla esimerkiksi kunnianloukkaus sekä yksityiselämää loukkaavaa tiedon levittäminen. Mediankäytössä tulee olla tarkka siitä, mitä haluaa muille jakaa, jotta ei itse joutuisi kiusatuksi tai syyllistyisi esimerkiksi rikokseen. Lasten ja nuorten kanssa tulee keskustella sosiaalisen median käytöstä ja siitä, miten se vaikuttaa esimerkiksi ihmissuhteisiin. Jos lapsi tai nuori on joutunut nettikiusaamisen uhriksi, tulee selvittää kiusaamisen toistuvuus sekä se, millaisia tunteita tapahtuma on herättänyt. Tilanteeseen tulee puuttua välittömästi ja se tulee ottaa vakavasti. Joskus voi olla hyvä selvittää, millaisia turvaominaisuuksia netin suhteen voitaisiin ottaa käyttöön oman lapsen tai nuoren kohdalla. (Mannerheimin lastensuojeluliitto, 2023.) Nuortennetin tekemään nettikiusaamista koskevaan kyselyyn vastasi yhteensä 1123 12–17-vuotiasta nuorta. Kysely toteutettiin vuonna 2021. Vastaajista 50 % kertoi joutuneensa nettikiusaamisen kohteeksi vähintään kerran. Yli 80 % vastaajista oli nähnyt muihin ihmisiin kohdistuvaa nettikiusaamista jossain sen muodossa. Vastaajista 84 % oli sitä mieltä, että nettikiusaamisen uhria tulee puolustaa ja osoittaa tukea. (Nuortennetti, i.a.)

Fyysistä kiusaamista voi tapahtua myös esimerkiksi kotona ja harrastuksissa. Vanhempien voi olla vaikeaa puuttua vapaa-ajalla tapahtuvaan kiusaamiseen, koska nuorella ei tällöin välttämättä ole aikuista mukana. (Valopilkkuja, i.a.) Kiusaamistapauksissa on erittäin tärkeää, että aikuiset puuttuvat siihen. Mahdollista sovittelua voidaan järjestellä koulun ja kodin välillä tai jopa virallisen sovittelutoimiston kautta, vaikka teko ei olisikaan täyttänyt rikoksen tunnusmerkistöä. (Poliisi, i.a.-b) Kouluväkivalta ei ole missään tilanteessa uhrin syytä. Yleensä kouluväkivaltaa kohdistetaan uhuriin tämän henkilökohtaisten ominaisuuksien takia. Kiusaajille merkityksellistä on erottaa joku porukasta, oli syy mikä tahansa. Kouluväkivalta on yleensä ryhmäilmiö ja ryhmän sisällä painostus kiusata voi kasvaa suureksi. Myös joku, joka havaitsee koulukiusaamista, mutta ei puutu siihen, syyllistyy koulukiusaamiseen hiljaisena hyväksyjänä. (Koulukiusaaminen, i.a.)

Opetushallituksen mukaan turvallisuusosaaminen on osa perusopetuksen opetussuunnitelmaa. Turvallisuusosaamiseen kuuluu esimerkiksi vaaratilanteiden ennakointi ja niissä toimiminen, avun hakemisen taidot, kriisitilanteisiin liittyvät valmiudet, resilienssi, yksityisyyden ja henkilökohtaisten rajojen suojaaminen sekä kyky tunnistaa kiusaaminen, häirintä, syrjintä ja väkivalta sekä puuttua siihen. (Opetushallitus, 2023.) Ala-Lahden opinnäytetyössä selvitettiin koulukiusaamisen aiheuttajia ja muotoja, missä sitä tapahtuu sekä mahdollista tarvetta sovellukselle, jolla voi ilmoittaa koulukiusaamisesta anonymisti. Opinnäytetyössä tuli esille erilaisia koulukiusaamisen ennaltaehkäisyn keinoja, kuten KiVa koulu -ohjelma, vaakamalli sekä lainsäädäntö. Kun nuorilta kysyttiin siitä, kenen puoleen he kääntyisivät havaitessaan tai kokiessaan kiusaamista heistä 75 % vastasi ilmoittavansa opettajalle, 54 % vanhemmilleen ja 54 % kaverilleen. 10 % oli kuitenkin vastannut, etteivät kertoisi kiusaamisesta kenellekään. 11 % vastaajista koki kiusaamisesta ilmoittamisen helppona, 29 % melko helppona, 22 % melko hankalana ja 1 % hankalana. (Ala-lahti, ym., 2020, s. 34.) Kiusattuja nuoria voi pelottaa kiusaamisesta kertominen, koska he voivat pelätä, ettei asialle tapahdu mitään tai että kiusaaminen pahenee. Tämän takia on tärkeää luoda nuoreen luottamuksellisia suhteita, jotta he uskaltautuisivat kertomaan kiusaamisesta luotettavalle aikuiselle. Aikuisella on myös vastuu puuttua kiusaamiseen. (Kiillakoski, 2023)

Kouluväkivallan uhrin lisäksi myös kiusaaja saattaa tarvita apua ja tukea. Kiusaaja on saattanut joutua itse aikaisemmin koulukiusatuksi, minkä seurauksena kiusaaja voi kärsiä saman tyyppisistä itsetuntoon liittyvistä ongelmista kuin kiusaamansa uhri. Näin ollen voidaan ajatella, että kiusaaja saattaa purkaa henkistä pahaa oloaan toiseen ihmiseen kiusaamalla. Koulukiusaajalla voi ilmetä kontrolloimisen tarvetta sekä tarvetta korostaa itseään porukassa. Kiusaajan pahan olon tunteita voivat olla esimerkiksi ahdistuneisuus ja pettymyksen tunne. Kiusattu kiusaaja ei välttämättä omaa tarpeeksi toimintamalleja toisten hyväksynnän saamiseksi myönteisin keinoin. Jotta kiusaamista voitaisiin ehkäistä, tarvitaan koulun puolelta opettajia luomaan positiivista ilmapiiriä ja toimivaa ryhmädynamiikkaa, jotta kukaan ei koe tarvetta havitella ryhmässä valta-asemaa. (Nuortennetti, 2023.)

2.2 Kouluterveyskyselyiden tulokset: Suomi ja Järvenpää

Järvenpään seurakunnalle toteutetussa koulutustilaisuudessa kävimme läpi kouluterveyskyselyiden tuloksia diagrammien avulla. Kouluterveyskyselyissä otimme huomioon ainoastaan 8.–9. luokkalaiset. Vertailussa olevat vuosiluvut ovat 2019 ja 2021. Vuonna 2019 Järvenpäässä 4,2 % koki koulukiusaamista vähintään kerran viikossa ja vuonna 2021 määrä oli 5,8 %. Vuonna 2019 Kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta koki 11,1 % ja vuonna 2021 määrä oli 24,5 %. Vuonna 2019 omasta mielialastaan huolissaan viimeisen vuoden aikana oli 29,8 %. Vuonna 2021 määrä oli 38,3 %. Vuonna 2019 oppilaista 12 % oli kokenut vanhemmiltaan tai muilta huolta pitäviltä aikuisilta väkivaltaista kohtelua vähintään kerran kuluneen vuoden aikana. Vuonna 2021 määrä oli 13,6 %. Oppilaista 61,1 % koki vuonna 2019, ettei koulussa ole mahdollisuutta keskustella mieltä painavista asioista kenenkään kanssa tai on epävarma siitä. Määrä oli vuonna 2021 62,9 %. (Järvenpään kaupunki, 2021.)

Vertailun vuoksi esittelimme tilastoja Järvenpään ja koko Suomen välillä. Tämä vertailu tehtiin vuoden 2021 tuloksiin pohjautuen. Vuonna 2021 8.–9. luokkalaisista Suomessa koki koulukiusaamista vähintään kerran viikossa 6 %. Kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta koki 19,4 %. Omasta mielialastaan huolissaan kuluneen vuoden aikana oli 35,9 %. Oppilaista 12,5 % oli kokenut vanhemmiltaan tai muilta huolta pitäviltä aikuisilta väkivaltaista kohtelua vähintään kerran viimeisen vuoden aikana. Oppilaista 55,6 % koki, ettei koululla ole mahdollisuutta keskustella mieltä painavista asioista kenenkään aikuisen kanssa tai oli epävarma siitä. (Terveystieteiden tutkimuskeskus, 2024.)

2.3 Väkivallan vaikutukset ja lainsäädäntö

Kiusaamisella ja väkivallalla on paljon erilaisia terveysvaikutuksia ja ne voivat jättää jäljet useaksi vuodeksi jopa aikuisuuteen asti. Pelottelulla voi olla useita erilaisia psykologisia vaikutuksia, kuten itsetunnon asteittain menettäminen, stressi ja ahdistuneisuushäiriöt, epäluottamus, henkilökohtaiset kehitysongelmat,

sosiaalisten suhteiden laadun heikkeneminen, epävarmuus, psykologinen ahdistus, masennus sekä itsetuhoiset ajatukset. (Mielenihmeet, i.a.) Surunauha yhdistyksen tilastojen mukaan vuonna 2022 itsemurhan tehneitä oli 740, joista 75 % oli miehiä. Noin joka kymmenes menehtyneistä oli alle 25-vuotias. (Surunauha, i.a.)

Suomessa rikosoikeudellinen vastuu alkaa 15 vuoden iässä. 15-vuotiaana nuori joutuu konkreettisesti vastuuseen tekemistään rikoksista. Jos epäilty on alle 15-vuotias, voidaan esitutkinnassa selvittää hänen osallisuuttaan rikokseen. Esitutkinnassa voidaan myös esittää korvausvaatimuksia, omaisuuden takaisin saamista tai miettiä tarvetta lastensuojelun toimenpiteille. Nuori rikosentekijä on 15–20-vuotias. Suomen poliisilla on olemassa moniammatillisesti toimiva ankkuritiimi. Tiimeissä työskentelee asiantuntijoita esimerkiksi poliisista sekä sosiaali-, terveys- ja nuorisotoimesta. Ankkuritoiminta voidaan aloittaa nuoren kohdalla esimerkiksi sellaisessa vaiheessa, kun nuori alkaa tehdä rikoksia tai käyttää huumeita. Toimintaa voidaan hyödyntää myös nuoren ollessa hankalassa ja kuormittavassa elämäntilanteessa esimerkiksi nuoren kokiessa lähisuhde- tai perheväkivaltaa. (Poliisi, i.a.-c.) Alhainen ikä rikosoikeudellisen vastuun alkamiselle jakaa paljon mielipiteitä. Lapsen oikeuksien sopimuksessa artiklalla 40 pyritään siihen, ettei lapsen tai nuoren tarvitsisi joutua oikeuteen. Tätä perustellaan muun muassa sillä, että sen ikäisellä lapsella ja nuorella oikeustaju ja esimerkiksi syyllisyydentunto ovat vasta kehitysvaiheessa. (Kemppe, 2022, s. 23.)

3 NUOREN KASVU JA KEHITYS

3.1 Nuoren kehitys

Varhaisnuoruudella tarkoitetaan ikävuosia 12–14, keskinuoruudella 15–17 sekä jälkinuoruudella 18–22. Varhaisnuoruudessa keskiössä ovat nopeat ja laajat muutokset tunnetasolla. Myös seksuaalisuus alkaa muotoutumaan näkyvämmiin ja voimakkaammin. Keskinuoruuteen kuuluvat isona osana oman kehon ja sen muutosten hyväksyminen. Tunne-elämä ja ajattelu kehittyvät ja syy-seuraus-suhde-ajattelu monipuolistuu. Jälkinuoruudessa edetään jo kohti aikuisuutta. Nuoruudessa kavereiden merkitys kasvaa, sillä nuori alkaa itsenäistymään ja irtaantumaan vanhemmistaan. (Korhonen, 2021.)

Nuoruusiässä siirrytään lapsuudesta aikuisuuteen ja tätä kehitystä vievät eteenpäin erilaiset muutokset esimerkiksi ajattelun kehittymisessä ja fyysisessä kasvussa. Nuori ohjaa itse omaa kehitystään ja luo suuntaa elämälleen muun muassa koulutyöhön ja ihmissuhteisiin liittyvien valintojen kautta. Nuoren kehitykseen vaikuttavat fysiologisten tekijöiden lisäksi myös psykologiset ja sosiaaliset tekijät. Yksi nuoruuden näkyvistä merkeistä on puberteetti, jonka aikana tapahtuu hormonaalisia muutoksia ja fyysistä kehitystä. Puberteetti voi vaikuttaa siihen, miten muut ihmiset havaitsevat ja reagoivat nuoreen. Muiden ihmisten mielipiteiden lisäksi nuoruudessa tapahtuvat fyysiset muutokset, koulumenestys ja ikätoverien hyväksyntä voivat vaikuttaa nuoren minäkuvaan. Nuorilla ajattelu muuttuu abstraktimmaksi ja kiinnostus omaa tulevaisuutta kohtaan kasvaa. Nuoren sosiaalisissa suhteissa tapahtuu myös muutoksia. Nuoren suhde vanhempiinsa muuttuu, koska nuoruudessa aletaan itsenäistymään ja ikätoverien merkitys kasvaa. (Nurmi ym., 2018 s. 142–148, 160.)

Ryhmän ominaisuudet vaikuttavat usein kaveriporukan valintaan ja kaveriporukat koostuvat usein samanhenkisistä nuorista. Tämä johtuu siitä, että nuoret valikoivat kaltaisiaan ystäviä ja nuoret saavat myös toisiltaan vaikutteita omaksuen toisiltaan erilaisia toimintatapoja ja ajatuksia. (Nurmi ym., 2018, s. 148.) Nuoren mielenterveyttä tukevat esimerkiksi riittävä uni ja lepo, ravinto, liikkuminen,

vanhemman läsnäolo, rajat sekä kehuminen (MIELI ry, i.a.-a). Nuoruudessa voimakas mielialojen vaihtelu on normaalia. Myös monet vaikeat tunteet, kuten voimakas ahdistuksen tunne sekä masennuksen tunne yleistyvät. Tunnetaitojen opettaminen nuorelle on tärkeää. Esimerkiksi vaikeiden tunteiden sietäminen on tärkeä taito. Tunnetaitoja voidaan kehittää muun muassa tunteiden sanavaraston laajentamisella. Kun osaa nimetä tunteita, on niitä helpompi käsitellä. Hyvät tunnetaidot auttavat nuorta myös tunnistamaan muiden ihmisten tunteita paremmin. (MIELI ry, 2021.)

3.2 Nuoren väkivaltaisuus

Nuoruus ajanjaksona on erilaisten mahdollisuuksien ja haasteiden, mutta samalla haavoittuvuuden aikaa. Nuoruudessa kertyvät ongelmat voivat näkyä esimerkiksi henkisenä pahoinvointina tai ulkoisena häiriökäytöksenä. Ongelmakäyttäytyminen onkin yleisimmillään nuoruudessa. (Nurmi ym., 2018, s.142, 169.) Nuoren oma käytös ja piirteet voivat vaikuttaa siihen, otetaanko häntä mukaan ryhmään. Jos nuorta ei oteta mukaan hänen haluamaansa kaveriporukkaan hänen omien piirteidensä takia, nuori voi alkaa kokea painetta hakeutua ryhmään, jossa hänen käytöksensä hyväksytään. Ryhmistä tekee samankaltaisia ryhmän normit, mallioppiminen ja ryhmän painostus normien noudattamiseen. Kaveriporukka voi vaikuttaa nuoren valintoihin sekä käytökseen ja ryhmä voi tarjota jäsenilleen mahdollisuuksia kehittää myönteisiä taitoja, mutta se vaikuttaa samalla tavalla myös ei-toivottuun toimintaan, kuten päihteiden käyttöön tai väkivaltaan. (Nurmi ym., 2018, s.167–168.) Nuoren kaveriporukalla voi siis olla vaikutusta nuoren väkivaltaiseen käytökseen ja siihen saatetaan jopa kannustaa. Nuoren ongelmakäyttäytymisen lisääntymiseen voivat vaikuttaa myös nuoren ja vanhemman väliset konfliktit kotona. (Nurmi ym., 2018, s.164.)

Nuorten väkivaltarikollisuus on ollut kasvussa alle 21-vuotiaiden ikäryhmissä vuodesta 2019 alkaen. Nuorten tekemät rikokset painottuvat yhä enemmän ryöstöihin sekä pahoinpitelyihin. Nuorten tekemät rikokset ovat yleisempiä pääkaupunkiseudulla kuin muualla Suomessa, mutta ero ei ole merkittävä. Vuoden 2023 selvityksen mukaan vuonna 2022 ryöstörikoksissa epäiltyjä alle 15-vuotiaita oli

269. Määrä nousi 136 prosentilla ja 15–17-vuotiaiden epäiltyjen määrä kasvoi 58 prosentilla vuonna 2023. Pahoinpitelyrikoksissa alle 15-vuotiaiden epäiltyjen osuus kasvoi 23 prosentilla ja 15–17-vuotiaiden osuus 7,5 prosentilla vuonna 2023. (Haapakangas & Kaakinen, 2023) Korona-ajalla on myös todettu olevan vaikutusta nuorten hyvinvointiin ja käyttäytymiseen. Vuoden 2020 keväästä alkaen on ilmennyt enemmän julkisuuteen asti päätyneitä nuorten väkivaltarikoksia. On esitetty, että muun muassa nuorten rutiinien rikkoutuminen sekä nuorille suunnattujen oleskelutilojen sulkeutuminen korona-aikana on vaikuttanut nuorten kokemaan pahoinvointiin ja rikollisuuteen. (Keskusrikospoliisi, 2022, s. 6.)

Nuoren väkivaltaisen käytöksen taustalla voi olla monia erilaisia tekijöitä, kuten käytöshäiriöt. Käytöshäiriössä nuorella esiintyy sekä pitkäkestoista että ikätasosta poikkeavaa aggressiivista tai epäsosiaalista käytöstä, josta voi aiheutua ongelmia esimerkiksi sosiaalisissa suhteissa. Käytöshäiriöiden oireita ovat muun muassa toisten kiusaaminen, väkivaltainen käytös, tavaroiden rikkominen, uhmas käytös ja valehtelu. Käytöshäiriöiden kehittymiseen altistavia tekijöitä voivat olla esimerkiksi nuoren ympäristötekijät, lapsen perimät ja neuropsykiatriset häiriöt. Neuropsykiatrisilla häiriöillä tarkoitetaan aivojen toimintaan liittyviä häiriöitä. (Mielenterveystalo, i.a.) Nuorilla esiintyviä tyypillisimpiä neuropsykiatrisia häiriöitä ovat ADHD, Aspergerin oireyhtymä sekä Touretten oireyhtymä (Rintahaka, 2007). Käytöshäiriöiden ensisijaisena hoitona käytetään psykososiaalisia hoitoja ja hoito toteutetaan eri tahojen kanssa tehtävän yhteistyön avulla. Psykososiaalisten hoitojen avulla pyritään luomaan myönteistä käyttäytymistä vahvistava ympäristö ja pääsemään pois kielteisestä vuorovaikutuskehästä. Myös nuoren perheen sisäiset haasteet, kuten perheväkivallan kokeminen tai näkeminen saattavat altistaa muun muassa aggressiiviselle käyttäytymiselle ja psyykkisille sairauksille. Perheväkivalta kotona aiheuttaa usein myös turvattomuuden tunnetta sekä ahdistuneisuutta. Ne voivat heikentää nuoren itsetuntoa, väaristää minäkuvaa ja aiheuttaa haasteita omaan elämänhallintaan. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto, i.a.) Poistamalla ja lievittämällä mahdollisia altistavia tekijöitä sekä edistämällä turvallisia ja positiivisia ihmissuhteita ja nuoren tunne-, vuorovaikutus- ja ongelmanratkaisutaitoja voidaan ehkäistä käytöshäiriöiden syntymistä ja edistymistä (Tarnanen ym., 2019).

3.3 Kommunikaatio ja kohtaaminen nuoren kanssa

Nuoret käyvät rippikoulun 14–15-vuotiaina (Suomen ev.lut. kirkko, i.a.-e). Tämä ikävaihe voi olla nuorille muutenkin haastavaa aikaa, sillä he etsivät omaa identiteettiään ja paikkaansa maailmassa sekä erilaisissa yhteisöissä (Vanas, A, 2017). Jotkut saattavat kokea paineen tulevan myös kotoa vanhemmilta. Nuoruus on yleensä sitä aikaa, kun nuoret alkavat omaamaan vahvempia mielipiteitä sekä asettuvat joissain asioissa vanhempiaan vastaan ja tuovat rohkeammin esille erimielisyyksiä. Tämä saattaa aiheuttaa kotona haasteita perheen välisessä kommunikaatiossa sekä altistaa riitatilanteille. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto, 2023.) Turvallisessa keskustelussa on tärkeää muistaa, että kyse on yksilöiden välisestä kommunikaatiosta. On hyvä pyrkiä läsnä olevaan sekä myötätuntoiseen keskusteluun ja kuunteluun sekä yrittää ymmärtää toisen näkökulmia. Jotkut henkilökohtaiset aiheet saattavat tuntua herkiltä, ja silloin olisi hyvä muistaa esittää kysymyksiä kunnioittavasti. Kaikkea ei silti tarvitse tietää eikä kaikkea tarvitse kysyä. Arvostelu sekä kokemusten vertailu eivät ole lähtökohtaisesti paras tapa keskustella, etenkin henkilökohtaisista asioista. Tällöin asiaa voi lähestyä empatialla, myötätunnolla sekä tarkentavilla kysymyksillä. Toisen ihmisen kanssa keskusteltaessa on tärkeä muistaa jokaisen itsemääräämisoikeus. Keskustelussa voidaan olla asioista eri mieltä ilman, että etsittäisiin voittajia tai häviäjiä. Itseä on myös hyvä osata tarkastella kriittisesti. (Dialogikasvatus, i.a.)

Nuorten kanssa keskusteltaessa tulee kiinnittää huomiota esimerkiksi siihen, että osoittaa kiinnostusta nuoren asioita kohtaan, osaa antaa tukea ja turvaa, välittää myötätuntoa, armollisuutta sekä toivoa myös itseä kohtaan, huomioi nuoren näkökulman pettymisen kokemuksissa, havainnoi nuoren vahvuuksia, osaa olla avoin ja viljelee iloa sekä huumoria. Nuorelta on hyvä kysellä kuulumisia, mutta on tärkeää tuoda esille, että myös muulloin voi jutella. Aina nuori ei koe kyseistä hetkeä hyväksi keskustelulle. Nuoren kanssa voi keskustella siitä, mikä olisi luonnollinen tapa jutella. Läsnäolo nuorelle tärkeän asian äärellä on merkityksellistä. Nuoren kanssa voi esimerkiksi tehdä häntä kiinnostavia asioita. Jos nuorelle herää huoli tai hän muuten osoittaa olevansa huolissaan jostain asiasta, on tärkeää osata antaa tukea ja turvaa. Aikuisella ei ole aina ratkaisuja, mutta on tärkeää

osata kuunnella. Nuorelta voi ja kannattaakin kysyä asioista suoraan varsinkin, jos epäilee nuorella olevan itsetuhoisia ajatuksia. Nuorelle on hyvä osoittaa myötätuntoa ja tuoda myös ääneen esille se, että nuori saa olla myös itselleen armollinen. Nuoret saattavat pettyä voimakkaasti elämässä tapahtuviin vastoinkäymisiin ja siksi aikuisen tehtävänä onkin muistuttaa nuorta asioiden suhteellisuudesta. Omien vahvuuksien tunnistaminen saattaa tuntua vaikealta nuoruudessa, mutta tässäkin aikuinen voi ohjata. Aikuinen voi esimerkiksi keskustelussa tuoda esille kohteliaisuuksia tai huomioita nuoren vahvuuksista ja tätä kautta auttaa nuorta tunnistamaan niitä. Huumori on helppo lähestymistapa nuoren näkökulmasta. Tällöin nuori ja aikuinen ovat ikään kuin samalla aaltopituudella. (MIELI ry, i.a.-b.)

Koulutustilaisuudessa esittelimme neljän korin mallin. Neljän korin malli toimii ohjenuorana oppilaitoksen, seurakunnan sekä varhaiskasvatuksen välillä. Malli perustuu edellä mainittujen toimijoiden väliseen yhteistyöhön. Nostimme neljän korin mallin esille siitä näkökulmasta, millaisissa tilanteissa nuoria voi tavata ja millaisia asioita kannattaa ottaa huomioon erilaisissa tilaisuuksissa, missä on myös eri taustoista tulevia nuoria. Ensimmäinen kori sisältää maininnat esimerkiksi siitä, kuinka seurakunta toimii oppimisympäristönä ja seurakunnan työntekijä toimii oman alansa asiantuntijana sekä katsomuskasvatuksen yhteistyökumppanina siten, että kuitenkin päiväkotia tai koulu kantaa pedagogisen vastuun. (Suomen ev.lut. kirkko, i.a.-c.) Esitimme tähän liittyen pohdintaa siitä, kuinka työntekijän ei tarvitse ottaa isoa roolia esimerkiksi kasvatuksen suhteen vaan toimii oman alansa asiantuntijana ja yhteistyössä muiden alan ammattilaisten kanssa. Konkreettinen vastuu kasvatustyöstä jää siis vähäisemmälle.

Toinen kori käsittelee perinteisiä juhlia. Perinteisissä juhlissa tulee ottaa huomioon yhteisöllisyys sekä kunnioittavan läsnäolon periaate. Perinteisissä juhlissa voi esiintyä joku yksittäinen virsi, mutta muutoin ne nähdään enemmän osana kulttuuria. Perinteisissä juhlissa seurakunnan työntekijä on yleensä kutsuvieraana. (Suomen ev.lut. kirkko, i.a.-c.) Pohdimme, että työntekijällä on hyvä mahdollisuus keskittyä ottamaan kontaktia nuoriin ja kartoittamaan uusiakin kasvoja. Työntekijä on kuuntelevana korvana ja voi esimerkiksi mainostaa seurakunnan toimintaa. Tällaisissa tilaisuuksissa saattaa olla mukana myös oppilaita, jotka

kuuluvat eri uskontokuntaan. Seurakunnan työntekijä voisi miettiä, miten kohtaisi sellaisen nuoren ja miten voisi silti luoda luottamuksellista suhdetta ja kutsua esimerkiksi nuorten iltaan.

Kolmas kori käsittelee uskonnollisia juhlia. Uskonnolliset juhlat perustuvat uskonnon harjoittamiseen positiivisen uskonnonvapauden periaatteella. Tällaisia juhlia ovat esimerkiksi adventtihartaus ja pääsiäiskirkko. Yleensä tällaiset tilaisuudet luodaan yhdessä suunnitellen. Tilaisuuksista tiedotetaan ajoissa koteihin. Lapsen osallistumisesta päättää huoltaja ja toisella asteella opiskelija itse. Koulu tai vastaava taho järjestää muunlaista toimintaa niille, jotka eivät jostain syystä osallistu. (Suomen ev.lut. kirkko, i.a.-c.) Pohdimme, että on hyvä antaa mahdollisuus muunlaisellekin toiminnalle, jos ei jostain syystä halua osallistua tai pysty osallistumaan juhlaan. Seurakunnan työntekijällä on tällaisissa tilaisuuksissa todella hyvä tilaisuus kartoittaa esimerkiksi lapsia ja nuoria, jotka olisivat kiinnostuneet seurakunnan toiminnasta. Juhlaan todennäköisesti osallistuu juuri seurakunnan kohderyhmää.

Neljäs kori käsittelee kasvua ja hyvinvointia. Siihen kuuluu muun muassa ennaltaehkäisevän opiskeluhoillon ja työhyvinvoinnin tukeminen. Sen lisäksi sitä toteutetaan uskontojen ja katsomusten kirjoa kunnioittaen. Kyse on yhteisölähtöisestä sekä tasavertaisuudesta kumppanuudesta. (Suomen ev.lut. kirkko, i.a.-c.) Pohdimme, että seurakunnan työntekijä työskentelee usein useiden eri uskontokuntien edustajien kanssa työtehtävissään. On siis tärkeää muistaa kohtaamisessa sensitiivisyys ja kunnioitus toista kohtaan. Eri uskontokunnan edustaja voi kokea joukkoon kuulumattomuutta ja vierastaa Evankelis-luterilaisen seurakunnan toimintaa. On tärkeää luoda luottamuksellinen side nuoreen ja tuoda ilmi, että seurakunta voi tarjota jokaiselle jotain.

4 NUORISOTYÖ JA DIAKONIATYÖ

4.1 Nuorisotyö

Nuorisotyö on nuorten parissa ja heidän vuokseen tapahtuvaa työtä. Nuorisotyötä voivat toteuttaa esimerkiksi kunnat sekä seurakunnat. Nuorisotyön yksi keskeisimpiä tavoitteita on edistää nuorten hyvinvointia ja olla mukana nuoren elämässä turvallisena aikuisena. Kunnallisessa nuorisotyössä nuoria kohdataan keskimäärin 25–30 % ikäluokasta. Seurakunnassa tehtävä nuorisotyö painottuu rippikouluprosessiin sekä esimerkiksi nuorten iltoihin, leireihin sekä kerhoihin. Kirkon kasvatustyöllä on merkitystä nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Tilastojen mukaan noin 80 % nuorista käy rippikoulun. (Nuorisoala, i.a.) Suomessa tehdään myös paljon etsivää nuorisotyötä. Etsivä nuorisotyö kuuluu erityisnuorisotyön työkenttään ja pyrkii tarjoamaan nuorille turvallisen ja luottamuksellisen aikuiskontaktin. Työntekijä etsii nuoren kanssa ratkaisuja ongelmiin ja auttaa nuorta pääsemään oikeiden palveluiden piiriin. Etsivä nuorisotyö toimii pääsääntöisesti alle 29-vuotiaiden nuorten ja nuorten aikuisten parissa. Nuorelle pyritään etsimään palveluita, jotka tukisivat esimerkiksi tämän kasvua, itsenäistymistä sekä elämänhallintaa. (Aluehallintavirasto, i.a.)

Nuorten kanssa työtä tekevät kohtaavat nuoria lähes päivittäin. Nuorelle on tärkeää luoda merkityksellisiä ihmissuhteita ja tulla arvostavasti, tasa-arvoisesti ja kunnioittavasti kohdatuksi. Luottamus ja pysyvyyden tunne ovat tärkeitä elementtejä nuoren ihmissuhteissa. Joskus aikuinen voi luoda nuoreen luottamussuhteen huomaamattaan. Monet nuoret saattavat olla yksinäisiä, jolloin merkityksellisen ihmisen kohtaamisen merkitys korostuu. Nuori saattaa olla yksinäinen ja eristäytynyt muista, jolloin yksi kohtaaminen voi olla viikon kohokohta. Jotta nuoret saataisiin kiinnittymään esimerkiksi erilaisiin ryhmätoimintoihin, on suhteen luominen nuoreen erityisen tärkeää. (Asemanlapset, i.a.)

Kirkon nuorisotyönohjaajat työskentelevät nuoria varten. He kohtaavat nuoria lähes päivittäin ja kulkevat nuorten ja heidän perheidensä rinnalla heitä tukien. Nuorisotyönohjaajat pitävät erilaisia kerhoja sekä osallistuvat

rippikoulutoimintaan. Oppilaitosyhteistyö on keskeisessä asemassa nuorisotyönohjaajien työnkuvassa. Näin ollen samaa koulua käyvät nuoret voivat viettää aikaa yhdessä myös seurakunnan toiminnoissa. Tällaisissa tilaisuuksissa nuori voi lähestyä työntekijää ja kertoa esimerkiksi murheistaan. (Kirkonydinosaaminen, i.a.)

4.2 Diakoniatyö

Evankelis-luterilaisessa kirkossa diakoniatyö tarkoittaa heikommassa asemassa olevien ihmisten kohtaamista ja auttamista kokonaisvaltaisesti. Auttaminen voi tarkoittaa esimerkiksi hengellisen, henkisen, aineellisen ja sosiaalisen toimintakyvyn tukemista. Diakoniatyössä keskiössä ovat yhteiskunnallinen vaikuttaminen sekä diakoniakasvatus. (Suomen ev.lut. kirkko, i.a.-d.) Diakoniakasvatuksen perustana pidetään kristillistä arvopohjaa, kristinoppia sekä diakonian kokonaisuutta ja siihen kuuluvat esimerkiksi kotikäynnit, diakoninen perhetyö, aluetyö, mielenterveys- ja päihdetyö sekä rippikoulutyö (Nygård, 2016, s. 33). Lähteissä oikein? Rippikouluissa toimivat moniammatilliset tiimit, jotka ottavat vastuuta ohjaamisesta. Tiimeihin voi kuulua myös diakoniatyöntekijöitä. Rippikoulutyössä diakoniatyöntekijät tuovat ammatillisesti nuorille esiin arvomaailmaansa. Rippikouluissa pidettävillä oppitunneilla diakoniatyöntekijä on tärkeässä asemassa. Nuorille voi kertoa esimerkiksi vastaanottotyöstä ja siitä, millaisten haasteiden kanssa ihmiset kamppailevat. Vastaanottotyössä annettuja neuvoja voi myös kertoa nuorille oppitunneilla.

Nuorten haasteiden lisääntyessä ja monipuolistuessa diakoniatyöntekijän tuki ja turva korostuvat. Diakoniatyössä nuoria voidaan opastaa esimerkiksi taloudenhallinnan, opiskelumahdollisuuksien sekä työnhaun kanssa. Diakoniatyöntekijä voi toteuttaa kotikäyntejä perheiden luokse ja kohdata nuoren sekä vanhemmat heille tutussa ympäristössä. Diakoniatyöntekijät tekevät yhteistyötä nuorisotyönohjaajien kanssa, jolloin nuoren ympärille muodostuu moniammatillinen yhteistyöverkosto kirkon työntekijöistä. Nuori tulisi kohdata kunnioittavasti ja siten, että tämä kokee tullessa kuulluksi ja nähdyksi. Diakoniatyöntekijällä ei tarvitse olla syvää tuntemusta nuorisokulttuurista. Riittää, että on helposti ja turvallisesti

lähestyttävä sekä osoittaa, että nuoren asiat kiinnostavat. Diakoniatyöntekijät sekä nuorisotyönohjaajat hyödyntävät jatkuvasti työssään dialogipedagogiikkaa. Dialogipedagogiikalla tarkoitetaan ajattelemisen taitoa. Tarkoituksena ei ole löytää väärää tai oikeaa mielipidettä, vaan ymmärtää toista. (Diakoniaplus, i.a.) Diakoniatyöntekijät osallistuvat myös rippikoulutyöhön. Diakoniatyöntekijä voi olla mukana rippikouluprosessissa yhtenä työntekijöistä, sekä rippileirillä konkreettisesti mukana. Rippikoulutyössä diakonisen näkökulman tuominen nuorille esille on opettavaista. Diakoniatyön tuntemuksen kautta voidaan keskustella esimerkiksi nuorten taloudellisista ongelmista sekä ihmisarvoihin liittyvistä kysymyksistä. Diakoniatyöntekijällä on mahdollisuus hyödyntää omaa ammatillista osaamistaan rippikouluprosessin eri vaiheissa, kuten rippileirin oppitunneilla. Diakonia opettaa nuorelle tärkeitä asioita elämästä. (Immonen, A. 2018).

5 OPINNÄYTETYÖN YHTEISTYÖTAHO JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ SEKÄ LÄHTÖKOHDAT, TARKOITUS JA TAVOITTEET

Seurakunnalla tarkoitetaan yhteistä kokoontumista tai yhteistä kokousta. Seurakunta ei ole sama kuin kirkko, mutta sen tehtävänä on edustaa sitä. Seurakunnat ovat sidoksissa kirkolliseen elämään ja kirkon oppeihin. Jos seurakuntatoiminta poikkeaa kirkon linjauksista, se on vaarassa muodostua lahkoksi. Suomessa on paikallisseurakuntia, joissa kaikissa on omanlaista toimintaa seurakuntalaisille. (Sley, i.a.) Seurakunnissa on tarjolla monenlaisia töitä. Seurakunnan työntekijät työskentelevät ihmisten arjessa, joten työtä voidaan tehdä eri vuorokauden aikoina. (Suomen ev.lut. kirkko, i.a.-a.)

Yhteistyötahonamme toimi Järvenpään seurakunta. Opinnäytetyömme tavoitteena oli antaa tietoa kouluväkivallasta Järvenpään seurakunnan nuoriso- ja rippikoulutyön työntekijöille. Tarkoituksena oli toteuttaa koulutustilaisuus kouluväkivallasta. Toteutimme koulutustilaisuuden Järvenpään seurakunnan nuoriso- ja rippikoulutyötä tekeville työntekijöille. Järvenpään seurakunnassa nuorisotyön

tarkoituksena on tarjota 7–24-vuotiaille lapsille ja nuorille esimerkiksi kokoavaa toimintaa, tapahtumia sekä leirejä. Näiden tapahtumien avulla pyritään tarjoamaan kokemus turvallisuudentunteesta ja ilon tunteesta suhteessa Jumalaan. Tärkeää on myös kokemus vastuun kantamisesta ja huolen pitämisestä suhteessa itseen ja läheisiin. Järvenpään seurakunnassa pyritään saavuttamaan nämä tavoitteet esimerkiksi tekemällä tiivistä yhteistyötä oppilaitosten kanssa.

Oppilaitosyhteistyössä panostetaan muun muassa jumalanpalvelus- ja harjauksellisuuden toteuttamiseen sekä kehittämiseen ja uskontokasvatukseen. Järvenpään seurakunnassa nuorisotyön piirissä työskentelevät esimerkiksi kasvatuksen työalajohtaja, nuorisotyönohjaajat, varhaiskasvatustyönohjaajat, erityisnuorisotyönohjaaja, perhetyönohjaaja, koulu- ja varhaisnuorisotyön pappi, nuoriso- ja oppilaitostyön pappi, toimistos sihteeri sekä nuorisomuusikko. Seurakunnalla on vuodelle 2025 tavoitteena vahvistaa yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. (Järvenpään seurakunta, 2022, s. 34.) Muita Järvenpään seurakunnassa toimivia työntekijöitä ovat esimerkiksi diakoniatyöntekijät, kanttorit, laitoshuoltajat, perheneuvojat, kiinteistötyöntekijät, sihteerit, lastenohjaajat, ruokalan työntekijät ja tiedottaja (Järvenpään seurakunta, i.a.-b).

Rippikoulutyön tarkoituksena on antaa kasteopetusta seurakunnassa. Rippikoulutyö liittyy Järvenpään seurakunnassa yleiseen tavoitteeseen, jossa sen tehtävänä on ohjata kristilliseen uskoon ja kasvuun. Järvenpään seurakunnassa on tavoitteena päivittää rippikoulun paikallisuunnitelma vuosille 2025–2027. Järvenpään seurakunnassa rippikoulutyötä tekevät eri työntekijät erilaisella työpanoksella. (Järvenpään seurakunta, 2022, s. 35.) Rippikoulutyötä tekevät rippikoulupappi 35 %, nuorisotyönohjaaja vastuualanaan rippikoulutyö 30 %, kaksi nuorisotyönohjaajaa 20 %, yhdeksän pappia ja kausipappi 3 kk kukin 40 %, perhetyönohjaaja 10 %, diakoniatyöntekijä 20 %, kolme kanttoria, joista kukin 5 %, lastenohjaaja 5 % sekä 5–10 kausityöntekijää (Järvenpään seurakunta, 2022, s. 36). Järvenpään seurakunnassa nuorisotyön yksikkö vastaa isos- ja rippikoulu toiminnasta (Järvenpään seurakunta, i.a.-a).

Opintojen aikana huomasimme molemmilta löytyvän kiinnostusta työskennellä lasten ja nuorten parissa. Olimme yhteydessä erilaisiin mahdollisiin

yhteistyötahoihin ja päädyimme tekemään yhteistyötä Järvenpään seurakunnan kanssa. Kouluväkivalta on ollut paljon esillä varsinkin uutisissa ja sitä kautta kiinnostuksemme heräsi aihetta kohtaan. Keskustelimme yhteistyökumppanimme kanssa mahdollisesta aiheesta opinnäytetyölle, ja heiltä löytyi innostusta rippikoulutyöhön liittyvään opinnäytetyöhön. Kokemuksemme perusteella seurakuntatyössä kouluväkivalta ei tule juurikaan esille, ja tämän vuoksi pohdimme näiden kahden aiheen yhdistämisestä voivan muodostua mielenkiintoinen opinnäytetyö.

5.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tavoitteena oli antaa tietoa kouluväkivallasta Järvenpään seurakunnan rippikoulu- sekä nuorisotyötä tekeville työntekijöille. Opinnäytetyön tarkoituksena oli toteuttaa koulutustilaisuus kouluväkivallasta. Halusimme auttaa työntekijöitä huomaamaan kouluväkivallan vaikutuksia nuorissa sekä miettimään tämän kautta esimerkiksi erilaisia ryhmätoiminnan muotoja esimerkiksi rippikouluprosessissa. Toivomme, että opinnäytetyömme voisi laajentaa myös yleisellä tasolla näkemystä ja tietoa kouluväkivallasta Suomen mittakaavassa. Opinnäytetyötä voisi hyödyntää mahdollisesti myös julkisella sektorilla esimerkiksi kunnallisessa nuorisotyössä. Toivomme, että opinnäytetyömme kautta näkymättömiksi jääneet nuoret tulisivat huomatuiksi ja kohdatuiksi yhä paremmin ja kokonaisvaltaisemmin. Diakoniatyössä rippikoulutyö on myös aktiivista ja uskomme, että työn tarpeellisuus voi tulla sielläkin esille.

5.2 Koulutustilaisuuden prosessin kuvaus ja käytettävät menetelmät

Prosessin alussa oltiin yhteydessä yhteyshenkilöön ja keskusteltiin hänen kanssaan koulutustilaisuuden sisällöstä ja toteutuksesta. Aiheeksi sovittiin kouluväkivaltaa kokeneen nuoren kohtaamisen seurakuntatyössä ja yhteistyötaholta saatiin vapaat kädet koulutustilaisuuden sisällön luomiseen. Sovittiin, että opinnäytetyön tekijät hoitavat koulutustilaisuuden toteutuksen itsenäisesti yhteistyötahon toiveesta. Yhteyshenkilön kanssa sovittiin koulutustilaisuuden ajankohdasta ja kestosta. Koulutustilaisuuden sisältöä lähdettiin kokoamaan opinnäytetyön

teorian pohjalta ja pohdittiin, mitkä asiat aiheeseen liittyen on olennaista tuoda esiin ja käsitellä koulutustilaisuudessa. Koulutustilaisuudessa käytettyä Power-Point-esitystä koottiin yhdessä ja pohdittiin, miten palaute tulisi kerätä. Palautekysely koettiin parhaimmaksi vaihtoehdoksi, mutta todettiin, että palautetta olisi hyvä kerätä myös suullisesti. Palautekyselyyn kehitettiin erilaisia kysymyksiä ja suullinen palaute päätettiin kerätä kysymällä osallistujilta yleisesti palautetta ja kommentteja koulutustilaisuudesta.

Kehittämistyömme toiminnallisessa osiossa käytettiin osallistavaa menetelmää, jossa toteutettiin ryhmämuotoinen työskentelyosio osallistujamäärä huomioon ottaen. Osallistavat menetelmät ovat työkaluja tai harjoituksia, joiden avulla ohjataan keskustelutilannetta. Osallistavissa menetelmissä jokainen pääsee vaikuttamaan toiminnan eri vaiheisiin ja sillä pyritään helpottamaan osallistumista. Menetelmän avulla kaikkien ääni saadaan kuuluviin, ajatuksia voidaan jakaa ja kaikkien osaamista hyödyntää. Näin voidaan oivaltaa uutta ja löytää erilaisia näkökulmia. Ryhmätyöskentely voi olla antoisaa, sillä siinä saa mahdollisuuden oppia toisilta uutta ja saada palautetta omasta osaamisesta. Toiminnan alussa on hyvä miettiä tavoitteita ja sopia yhteiset pelisäännöt turvallisemman tilan luomiseksi. (Sirola-Korhonen & Taipale, 2024.)

Suomen Evankelis-luterilainen kirkko on luonut Turvallinen seurakunta -ohjeistuksen (i.a.-f), joka tarjoaa näkökulmia turvallisen seurakunnan rakentamiseen ja antaa välineitä riskien arviointiin ja niiden hallintaan seurakunnan toiminnassa. Ohjeistuksissa kerrotaan, kuinka seurakunnassa tulee tavoitella nollatoleranssia muun muassa kiusaamiselle, häirinnälle, sosiaaliselle syrjinnälle ja väkivallalle. Seurakunnassa kiusaamista voidaan ehkäistä esimerkiksi huolellisella ryhmäytymistoiminnalla, rohkaisulla hyvään käytökseen, tunnetaitojen harjoittelulla sekä näyttämällä esimerkkiä. On hyvä tehdä kaikille selväksi, ettei kiusaamista hyväksytä. Seurakunnan tulee olla suvaitseva ja avoin vuorovaikutukselle. (Suomen ev.lut. kirkko, i.a.-b.) Koulutustilaisuutta järjestettäessä haluttiin varmistaa, että tilaisuus on turvallinen paikka tuoda esiin omia mielipiteitä ja ajatuksia, joten koulutustilaisuuden alussa käytiin yhdessä läpi turvallisen tilan periaatteet. Koulutustilaisuudessa todettiin, että kaikkien osallistujien sekä järjestäjien tulee kunnioittaa ja arvostaa muita sekä heidän mielipiteitään. Tilan haluttiin olevan turvallinen

ja avoin vapaalle keskustelulle koulutustilaisuuden herättämistä ajatuksista ja pohdinnoista.

Toteutimme työskentelyn learning cafe -menetelmän avulla sitä hieman soveltaen. Learning cafe -menetelmä on yksi oppimisen ja ideoimisen menetelmä. Työskentely tapahtuu pienissä ryhmissä erilaisten aiheiden äärellä. Työskentelytila valmistellaan siten, että sinne muodostetaan erilaisia työskentelypisteitä. Pisteille asetellaan post-it lappuja sekä kyniä. Jokaisella pisteellä käsitellään eri kysymystä tai aihetta. Learning cafe -menetelmään kuuluu puheenjohtajien valinta. Jokaiselle pisteelle valitaan puheenjohtaja, joka pysyy omalla pisteellään koko ajan. (Innokylä, i.a.) Puheenjohtajia emme voineet omassa koulutustilaisuudessamme hyödyntää, sillä osallistujia ei ollut tarpeeksi ja vetäjiä oli myös liian vähän pisteiden määrään nähden. Learning cafe -menetelmässä pienryhmät liikkuvat pisteeltä pisteelle ja viettävät aikaa yhdellä pisteellä tietyn ajan. Ryhmät kirjoittavat post-it lapuille mahdollisimman paljon mieleen tulevia ideoita ja ajatuksia annettuun aiheeseen liittyen. Näin ollen työskentely on myös vuorovaikutuksellista, sillä osallistujat saavat keskustella toistensa kanssa koko ajan. (Tevere.fi, i.a.) Learning cafe kuuluu pedagogisiin menetelmiin (Arvio, 2023). Pedagogiikalla tarkoitetaan opetusmenetelmää ja käytäntöä. Se sisältää muun muassa opetustyyliä, teorian opettamista sekä palautteen ja arvioinnin. Opetuspedagogiikalla tarkoitetaan opettajan tapaa tuoda opetussuunnitelman sisältö esille oppilaille tai muille kuulijoille. (Imwechsel, i.a.)

6 KOULUTUSTILAISUUDEN TOTEUTUS

Koulutustilaisuus toteutettiin Järvenpään seurakunnan rippikoulutyötä ja nuorisotyötä tekeville työntekijöille. Koulutustilaisuus toteutettiin paikan päällä Järvenpäässä. Tilaisuuteen osallistui neljä rippikoulutyötä tekevää nuorisotyönohjaajaa. Tuotoksen toteutus paikan päällä valikoitui parhaaksi vaihtoehdoksi, sillä se sisältää toiminnallisen osion. Koulutustilaisuudessa käytetty PowerPoint -esitys lähetettiin jälkeenpäin yhteyshenkilöllemme Järvenpään seurakuntaan.

Tilaisuus oli tarkoitettu seurakunnan kaikille nuorisotyötä tekeville työntekijöille, mutta erityisesti niille, jotka työskentelevät rippikoulutoiminnassa. Tilaisuus aloitettiin Powerpoint -esityksellä ja sen teoriaosuudella. Esitys koostui 18 diasta. Tilaisuus aloitettiin koulutustilaisuuden vetäjien esittelyllä sekä osallistuneiden työntekijöiden esittäytymisellä. Esitys aloitettiin kertaamalla, mitä koulukiusaaminen on ja millaisista näkökulmista sitä koulutustilaisuudessa pohditaan. Koska kohdeyleisönämme toimivat nuorisotyön ammattilaiset, kertasimme vain nopeasti seurakunnan nuorisotyön tarkoituksia ja tavoitteita, jotta saimme luotua kiusaamisteeman sekä seurakunnan nuorisotyön välille linkin. Esittelimme neljän korin mallin, jonka avulla kerroimme esimerkkejä erilaisista tilanteista, joissa työntekijät voisivat olla nuorten kanssa kontaktissa. Pohdimme esimerkiksi sitä, millaisia asioita voisi ja olisi hyvä ottaa huomioon, kun toimitaan nuorten kanssa koulumaailmassa.

Kävimme läpi tilastoja, joissa käsitelimme koulukiusaamisen esiintyvyyttä Järvenpäässä ja koko Suomessa vuosina 2019 ja 2021. Esittelimme tilastoja erilaisten diagrammien avulla. Diagrammit perustuivat Järvenpään kaupungin teettämään kouluterveyskyselyyn. (Järvenpään kaupunki, 2021). Vertasimme ensin Järvenpään seurakunnan tuloksia vuosien 2019 ja 2021 välillä, jonka jälkeen pohdimme Järvenpään seurakunnan ja Suomen tulosten eroja vuoden 2021 tulosten pohjalta. Kävimme läpi kyseiset tilastot, koska halusimme nostaa esille Järvenpään alueella tapahtuneen muutoksen, jonka havaitsimme tuloksia vertailemalla. Halusimme myös tuoda esille, kuinka Järvenpään tilanne eroaa koko Suomen tilanteesta. Kävimme esityksessämme läpi muun muassa

kouluväkivallan vaikutuksia nuoren hyvinvointiin, mahdollisia syitä kouluväkivallan taustalla sekä sitä, kuinka tärkeää verkostoyhteistyö nuoren ympärillä on. Lopussa ennen toiminnallista osiota esittelimme Turvallinen seurakunta -ohjeistuksen.

Toiminnallinen osio tilaisuuden lopussa perustui learning cafe -menetelmään, jossa jaoin osallistujat kahteen ryhmään. Työskentelypisteille olimme saaneet post-it lappuja sekä kyniä. Osallistujat työskentelivät kolmella eri pisteellä pohtien seuraavia kysymyksiä: "Millaisia keinoja voisitte hyödyntää tulevaisuudessa kiusaamisen tunnistamisessa ja ehkäisyssä?", "Kuinka paljon seurakunnan työntekijät kohtaavat koulukiusaamiseen liittyviä tilanteita työssään ja miten tilanteet ratkaistaan?" ja "Miten seurakunnan työntekijät tekevät nuorten toiminnasta nuorille turvallisen, avoimen ja kiusaamisvapaan?". Kyseinen menetelmä toimii, vaikka tarkkaa osallistujamäärää ei olisi tiedossa etukäteen.

Osallistujat olivat kirjoittaneet post-it-lapuille kysymyksistä nousseita ajatuksia. Post-it-lapuista nousi esiin varhaisen puuttumisen, herkän reagoinnin ja dialogin tärkeys. Keinoina kiusaamisen tunnistamisessa ja ennaltaehkäisyssä pidettiin nuorten resilienssikyvyn kehittämistä ja itsetunnon vahvistamista. Työntekijän on myös tärkeä olla jämäkkä ja kiusaamisella on oltava nollatoleranssi. Työntekijät kokivat kiusaamisen näkyvän esimerkiksi siten, että nuorten käytös voi mennä yli, kun he ovat väsyneitä leireillä ja kiusaaminen voi olla myös piilevää, jota voi isostoiminnassa olla isosten väliset ristiriidat. Työntekijät toivat esille, että he pyrkivät tekemään seurakunnan toiminnasta nuorille turvallisen luomalla yhdessä säännöt eri tilanteisiin esimerkiksi riparille, isostoimintaan ja avoimeen toimintaan olisi hyvä luoda kaikkiin omat sääntönsä. Työntekijät yrittävät tehdä itsensä tutuksi nuorille ja kysellä kuulumisia, jotta heitä olisi helpompi lähestyä, mutta muistuttelevat myös, jos he havaitsevat asiatonta puhetta. Esille tuli myös se, kuinka turvallisemman tilan periaatteet tulisi ottaa osaksi käytänteitä ja luoda niitä yhdessä nuorten kanssa.

Koulutustilaisuuden tarkoituksena ei ollut antaa osallistujille valmiita ratkaisuja. Toiveenamme oli, että aiheesta heräisi keskustelua, sitä reflektoitaisiin omaan työhön ja sen avulla saataisiin seurakunnan toimintaa hyödyttäviä kehitysideoita

ylös. Muodostimme osallistujista parit, jotka kävivät jokaisen lapun läpi yksitellen käyttäen kunkin pisteen kohdalla noin 5 minuuttia. Lopuksi keräsimme laput talteen ja aloitimme purkukeskustelun. Menetelmän purun toteutimme vuorovaikutuksellisella keskustelulla, missä jokainen sai kertoa työskentelyn aikana heränneitä ajatuksia. Osallistujat keskustelivat aiheista luontevasti myös toistensa kanssa. Osallistujilta nousi esiin paljon hyvää pohdintaa. He toivat esille kiinnostuksen jatkaa ideointia konkreettisesti yhdessä muiden työntekijöiden sekä isosten kanssa. Lopuksi keräsimme palautteen sekä suullisesti että kirjallisesti. Suullisessa arvioinnissa kävimme lyhyesti läpi kommentteja ja ajatuksia koulutustilaisuudesta, jonka jälkeen osallistujat täyttivät verkkokyselyn (LIITE 1), jossa he vastasivat arviointikyselyyn koskien koulutustilaisuutta. Käsittelemme koulutustilaisuudestamme saatua palautetta työssämme myöhemmin kappaleessa ”Palaute ja arviointi”.

7 PALAUTE JA ARVIOINTI

Koulutustilaisuus toteutui ajallisesti yhteistyötahon kanssa sovittuna aikana ja pysyimme pääosin suunnittelemassamme aikataulussa. Info-osuus vei meiltä hieman odotettua kauemmin, mutta se ei haitannut, sillä toiminnallinen osuus toteutui aikataulun mukaisesti ryhmän ollessa pienempi, kuin olimme aluksi ajatelleet. Palautteessa ja arvioinnissa meni vähemmän aikaa, kuin mitä olimme siihen varanneet. Keräsimme palautteen suullisesti sekä Google Forms -kyselyllä anonyymisti (LIITE 1). Kirjallinen kysely koostui viidestä eri kysymyksestä, joista neljä oli monivalintakysymyksiä.

Tavoitteenamme oli saada tietoa siitä, kuinka onnistuimme materiaalien luomisessa, työntekijöiden ammatillisen tarpeen täyttämisestä sekä siitä, kuinka materiaaleja tulevaisuudessa voitaisiin hyödyntää. Vastaajia oli paikalla neljä ja he kaikki kuuluivat rippikoulutyön ydin tiimiin. Ensimmäisenä kyselyssä kysyimme, oliko tilaisuus heidän mielestään sopivan mittainen ajallisesti. Vastaajista neljä

vastasi tilaisuuden olleen sopivan mittainen. Toisena kysyimme, kokivatko osallistujat koulutuksen sisällön ammatillisesti hyödylliseksi. Vastaajista kolme vastasi kyllä ja yksi vastasi jonkin verran. Kolmantena kysyimme, uskovatko osallistujat hyödyntävänsä koulutustilaisuuden sisältöjä työssään. Vastaajista kaksi vastasi kyllä, yksi vastasi ei sekä yksi vastasi en osaa sanoa. Neljäntenä kysyimme, vastasiko koulutustilaisuuden materiaali heidän mielestään työn aihetta riittävästi. Vastaajista neljä vastasi kyllä.

Viimeiseksi annoimme vastaajien vastata omin sanoin kysymykseen, jäivätkö he kaipaamaan jotain koulutustilaisuudelta. Tähän saimme seuraavanlaisia kommentteja: "Onnistunut toteutus, ei moitittavaa!", "Kiitos selkeästä ja hyvästä esityksestä. Ehkä liikaa luitte suoraan slideilta, kun pystyin itse samat asiat lukemaan. Tilanteessa olitte varmoja ja tiesitte mistä puhuitte. Kiitos! Ja onnea valmistumisesta!", "Aihepiiri itsessään on tuttu. Opinnäytetyön prosessi ohjaa josain määrin käsittelemään myös peruskäsitteitä mikä on hyvä asia. Koen kuitenkin, että tarvitsisin tutkimusta ja välineitä oman työn reflektointiin sijaan.", "Olisi ollut oman työyhteisön puolelta kiva, jos useampi ihminen olisi ollut kuulemassa ja osallistumassa, mutta sille ei voi mitään. Kouluterveyskysely oli tosi hyvä! Toisaalta olisi myös kiinnostanut miten muissa alueen seurakunnissa on tehty kiusaamisen eteen jne."

Paikan päällä saimme lähes samanlaisen palautteen, kuin kirjallisena. Kokonaisuudessaan osallistujat pitivät tilaisuudesta ja erityismaininnan saimme toiminnallisesta osuudesta, josta osallistujat kertoivat saaneensa paljon irti. Keskustelua käytiin jo tilaisuuden aikana siitä, kuinka he lähtisivät käsittelemään tehtävässä esiin nousseita ideoita tulevaisuudessa. Palaute osuutta sekä kyselylomaketta tehdessämme pyrimme suunnittelemaan sen ajallisesti järkeväksi. Halusimme tehdä myös kysymysten asetteluista toimivat ja ymmärrettävät. Lomakkeen kohtuullinen pituus on maksimissaan noin 15–20 minuuttia (Kvanti-MOTV, i.a.)

8 EETTISYYTEEN JA LUOTETTAVUUTEEN LIITTYVÄT KYSYMYKSET

Eettisyydellä tarkoitetaan toimintamalleja, joita punnitaan usein moraalien kautta. Esimerkiksi tietyt toimintamallit eivät välttämättä ole hyväksyttäviä yhteiskunnallisesti, joten sen voidaan katsoa olevan tietyllä tapaa moraalisesti väärin, vaikka kyseessä olisikin ainoastaan jonkun tietyn ihmisjoukon mielipide. (Thpanora-ma, 2024). Aalto yliopisto esittelee viisi eettisyyden pilaria, joita ovat vastuu ihmisistä, vastuu kestävästä kehityksestä, vastuu toiminnan eettisyydestä (osat 1 ja 2), vastuu omaisuudesta sekä vastuu tiedosta (Aalto yliopisto, 2023). Toiminnan eettisyyttä mietittäessä tulee ottaa huomioon kokonaisuus. Etiikka tarkastelee erilaisia arvoja ja normeja. Jotta voi toimia eettisesti, tulee ymmärtää muita ihmisiä ja heidän näkökulmiaan. Eettisyyteen kuuluu myös kyky itse reflektoida eli kyky tarkastella omaa toimintaa myös kriittisestä näkökulmasta. Eettisyyden perustana voidaan pitää empaattisuutta, rehellisyyttä sekä luottamusta. Eettiseen osaamiseen kuuluvat toisten ihmisten kunnioittaminen sekä heidän näkemisensä arvokkaina. (Humak, i.a.)

Käytimme teoriana kouluterveyskyselyitä eri vuosilta ja niissä on riskinä se, etteivät kyselyyn vastanneet oppilaat ole vastanneet rehellisesti, minkä vuoksi tilastot eivät olisi paikkaansa pitäviä. Pyrimme tilaisuudessa ottamaan kaikkien puheenvuorot ja kommentit huomioon ajan sallimalla tavalla ja olimme avoimia kommentista syntyvälle keskustelulle. Pyrimme kuitenkin pitämään aikataulusta kiinni ja pitämään huolta, että syntyvä keskustelu pysyisi dialogisena, avoimena ja kaikkia osapuolia kunnioittavana. Halusimme myös luoda tilaisuudessa mahdollisimman turvallisen tilan, jotta jokainen saisi ilmaista oman mielipiteensä ilman pelkoa.

9 POHDINTA

Opinnäytetyö käsittelee tärkeää aihetta. Halusimme tuoda näkyvämmäksi kouluväkivaltaa ja siihen liittyvää tietoa seurakunnan työntekijöille. Seurakunta toimintaympäristönä toimii monin eri tavoin nuorten elämässä. Työntekijöiden on tärkeää tietää mitä kouluväkivalta on ja miten se voi ilmetä, jotta siihen voitaisiin puuttua mahdollisimman matalalla kynnyksellä. On myös tärkeää, että työntekijät tietävät kohderyhmän parissa työskenteleviä muita verkostoja, joiden kanssa voi tehdä yhteistyötä monipuolisesti. Kouluväkivalta ei aina rajoitu kouluun ja sitä saattaa ilmetä myös vapaa-ajalla. Tavoitteenamme oli esitellä kattavasti ja tarpeeksi informatiivisesti aihetta seurakunnan työntekijöille. Mielestämme onnistuimme siinä hyvin, vaikka vielä olisi voinut tuoda uutta tietoa esiin esimerkiksi käyttämällä havainnollistamisessa enemmän ja monipuolisemmin apuna tilastoja ja taulukoita. Tavoitteenamme ei ollut antaa valmiita ideoita työntekijöille, vaan ajatuksia teorian ja keskustelun pohjalta. Näin ollen he voisivat löytää kehityskohtia juuri oman seurakunnan toimintaan peilattuna. Palautekyselyssä tämä kävi jo ilmi kommentissa, jossa mainittiin, että olimme onnistuneet tuottamaan informatiivisen ja kattavan materiaalin. Suullisen palautteen perusteella olimme onnistuneet päätavoitteessamme eli kehittämiskohtien löytämisessä hyvin. Itsearviointimme perustuu saamaamme suulliseen ja kirjalliseen palautteeseen sekä omiin havaintoihimme työn edetessä.

Työskentely aiheen parissa on ollut antoisaa ja erittäin mielenkiintoista. Projektina opinnäytetyö on myös kasvattava kokemus. Projektin aikana oppii paljon ryhmätyöstä, muista sekä itsestään. Olemme käsitelleet työssämme laajasti perustavanlaatuisesta teoriapohjasta lähtien esimerkiksi väkivaltaa, kouluväkivaltaa, kiusaamista, nuorisotyötä sekä nuoria. Koemme kummatkin, että syvällinen perehtyminen teoriaan sekä koulutustilaisuuden toteutus Järvenpään seurakunnalla vaikuttivat ammatillisen osaamisen laajenemiseen. Olemme diakoniatyön sekä nuorisotyön opiskelijoita, joten aihe tulee kummallekin joskus vastaan työelämässä. Olemme kummatkin kasvaneet työskentelyn aikana ammatillisesti ja olemme saaneet runsaasti uutta tietoa aiheestamme. Pidämme aihetta tärkeänä tulevinä ammattilaisina, sillä mielestämme nuorissa on tulevaisuus ja nuorten

hyvinvointia tulee ehdottomasti tukea ja vaalia lisää. Toivomme, että aiheesta puhuttaisiin enemmän myös päättäjien keskuudessa, jotta rakenteellisia muutoksia saataisiin oikeasti ja konkreettisesti aikaan.

Toivomme, että opinnäytetyötämme voitaisiin hyödyntää mahdollisesti myös julkisella sekä kolmannella sektorilla. Uskomme, että myös muut kuin seurakuntien työntekijät voisivat hyötyä työstämme. Opinnäytetyömme on hyvä välikatsaus oman organisaation toimintoihin ja rakenteisiin. Se saattaa herättää ajatuksia myös henkilökohtaisella tasolla. Tulevaisuuden ammattilaisina haluamme ehdottomasti olla osana positiivista muutosta sekä tukea nuoria mielenterveyden kanssa. Opinnäytetyö vahvisti kummallekin vielä enemmän sitä, kuinka tärkeää nuorten kanssa tehtävä työ on sekä kuinka tärkeää yhteiskunnan on pitää huolta nuorista. Opinnäytetyötä tehdessä ammatillisen käsitteistön osaaminen laajeni jonkin verran. On tärkeää osata puhua asioista niiden oikeilla nimillä myös työelämässä.

Opinnäytetyömme vahvistaa osaamista toimia nuorten kanssa yhä paremmin. Sen sisältöjen ymmärtäminen saattaa laajentaa tietämystä nuorista ja siitä, miten yhteiskunnalliset rakenteet nuorten ympärillä toimivat. Tästä saattaa olla hyötyä esimerkiksi silloin, kun suunnitellaan nuorille ryhmätoimintoja tai kehitetään nuorisotyön työkenttää. Haluamme, että jokainen nuori tulisi kohdatuksi luottamuksellisesti, empaattisesti, avoimesti sekä ammattitaitoisesti. Tätä opinnäytetyötä voisi hyödyntää myös vapaaehtoistoiminnassa, jossa ihmisillä ei välttämättä ole aiheeseen liittyvää koulutustaustaa. Opinnäytetyö lähtee perusteista liikkeelle ja syventyy eri teemoihin perusteiden ympärillä.

LÄHTEET

Aalto yliopisto (27.6.2023). *Eettiset periaatteet- arvot käytäntöön.*

<https://www.aalto.fi/fi/aalto-yliopisto/eettiset-periaatteet-arvot-kaytantoon>

Alalahti, E., Heikkinen, J., & Pesonen, L. (2020). *Koulukiusaaminen peruskouluissa.* [https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/339884/Ala-](https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/339884/Ala-lahti_Elina_Ekdahl_Erika_Heikkinen_Jenni_Pesonen_Laura.pdf?sequence=2&isAllowed=y)

[lahti Elina Ekdahl Erika Heikkinen Jenni Pesonen Laura.pdf?sequence=2&isAllowed=y](https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/339884/Ala-lahti_Elina_Ekdahl_Erika_Heikkinen_Jenni_Pesonen_Laura.pdf?sequence=2&isAllowed=y)

Aluehallintovirasto. (i.a.). *Etsivä nuorisotyö.* saatavilla 26.2.2024.

<https://avi.fi/tietoa-meista/tehtavamme/opetus-ja-kulttuuri/nuorisotoimi/etsivanuorisotyö>

Arvio, V. (6.3.2023). *Konsepti: pedagoginen kahvila/Learning cafe* [PowerPoint-diat]. <http://users.jyu.fi/~vijuarvi/varcv/pdf/Learning%20Cafet%20-%20ITK-esitys%20-%202022-10-06.pdf>

Asemanlapset. (i.a.). *Nuoren kohtaamisen tavalla on merkitystä nuoren kiinnittymiseen.* Saatavilla 12.2.2024. <https://asemanlapset.fi/blogit/hoviario-nuoren-kohtaamisen-tavat/>

Dialogikasvatus. (i.a.). *Turvallisemman keskustelun ohjeet.* Saatavilla

20.3.2024. <https://dialogikasvatus.fi/material/turvallisemman-keskustelun-ohjeet/>

Haapakangas, K., Kaakinen, M. (2023). Mitä tuoreimmat tilastot kertovat nuorten väkivaltarikollisuudesta? *Tieto & Trendit.* [https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2023/mita-tuoreimmat-tilastot-kertovat-nuorten-](https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2023/mita-tuoreimmat-tilastot-kertovat-nuorten-vakivaltarikollisuudesta/)

[vakivaltarikollisuudesta/](https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2023/mita-tuoreimmat-tilastot-kertovat-nuorten-vakivaltarikollisuudesta/)

Helsingin yliopisto. (2021). *Onnistuneen koulutuksen toteuttaminen: ”Suunnittele, suunnittele ja suunnittele!”* <https://hyplus.helsinki.fi/onnistuneen-koulutuksen-toteuttaminen-suunnittele-suunnittele-ja-suunnittele/>

[teen-koulutuksen-toteuttaminen-suunnittele-suunnittele-ja-suunnittele/](https://hyplus.helsinki.fi/onnistuneen-koulutuksen-toteuttaminen-suunnittele-suunnittele-ja-suunnittele/)

Hermanson, E., & Sajaniemi, N. (2018). Nuoruuden kehitys -Mitä tapahtuu pinnan alla? *Duodecim.* <https://www.duodecimlehti.fi/duo14286>

- Humak. (i.a.). *Eettinen osaaminen –teemapaketti osa 1*. Saatavilla 29.2.2024. <https://hyvinvoiva-jarjesto.humak.fi/eettinen-osaaminen-teemapaketti-osa-1-eettisyys/>
- Immonen, A. (24.9.2018). Nuoret ja diakoniatyö. *Diakonia+* <https://diakonia-plus.fi/nuoret-ja-diakoniatyo/>
- Imwechsel. (i.a.). *Mikä on pedagogiikka?* Saatavilla 20.3.2024. <https://imwechsel.com/fi/mika-on-pedagogiikka/>
- Innokylä. (i.a.). *Learning cafe eli oppimiskahvila*. Saatavilla 20.3.2024. <https://innokyla.fi/fi/tyokalut/learning-cafe-eli-oppimiskahvila>
- Järvenpään kaupunki. (2021). *Kouluterveyskysely 2021* [PowerPoint -diat]. <https://jarvenpaa.cloudnc.fi/download/noname/%7B8739967b-9b78-4faa-8cf4-3995d00f012c%7D/46962>
- Järvenpään seurakunta. (29.11.2022). *Järvenpään seurakunnan talousarvio 2023* (s. 34–36). [file:///C:/Users/Omistaja/AppData/Local/Microsoft/Windows/INetCache/IE/NTIW97WB/TA2023 ja TTS 2023-2025 nettiin\[1\].pdf](file:///C:/Users/Omistaja/AppData/Local/Microsoft/Windows/INetCache/IE/NTIW97WB/TA2023%20ja%20TTS%202025%20nettiin[1].pdf)
- Järvenpään seurakunta. (i.a.-a). *Nuorisotyönohjaajat*. Saatavilla 8.3.2024. <https://www.jarvenpaanseurakunta.fi/yhteystiedot/nuorisotyönohjaajat>
- Järvenpään seurakunta. (i.a.-b). *Yhteystiedot*. Saatavilla 8.3.2024. <https://www.jarvenpaanseurakunta.fi/yhteystiedot>
- Kemppi, E. (2023). *Kouluväkivalta osaksi rikoslakia – Kansalaisaloitteesta lakiuudistukseen* (s.23). [Kemppi_Ella.pdf \(theseus.fi\)](#)
- Keskusrikospoliisi. (8.3.2022). *Nuorten väkivaltarikollisuuden määrä ja piirteet poliisin tietoon tulleen rikollisuuden valossa*. <https://poliisi.fi/documents/25235045/0/raportti-nuorten-vakivaltarikollisuus-poliisi.pdf/5707ff63-fce5-b1a3-83ed-6ae62808adfa/raportti-nuorten-vakivaltarikollisuus-poliisi.pdf?t=1646715994222>
- Kiilakoski, T. (15.1.2023). Kun aikuinen kiusaa tai ei kuuntele. *Nuorisotyölehti*. <https://nuorisotyolehti.fi/kun-aikuinen-kiusaa-tai-ei-kuuntele/>
- Korhonen, L. (2021). Kasvu ja kehitys eri ikäkausina. *Duodecim*. <https://www.terveyskirjasto.fi/pla00018>
- Koulukiusaaminen. (i.a.). *Mitä on koulukiusaaminen?* Saatavilla 26.2.2024. <https://koulukiusaaminen.fi/mit%C3%A4-on-koulukiusaaminen>

- KvantiMOTV. (i.a.). *Kyselylomakkeen laatiminen*. Saatavilla 29.2.2024. <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kyselylomake/laatiminen.html>
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. (10.11.2023). *Nuoren mielenterveysongelmat*. <https://www.mll.fi/vanhemmille/tukea-perheen-huoliin-ja-kriiseihin/nuoren-mielenterveysongelmat/>
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. (14.9.2022). *Mitä kiusaaminen on?* <https://www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/kiusaamisen-ehkaiseminen/mita-kiusaaminen-on>
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. (8.12.2023). *Nettikiusaaminen*. <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/hyvinvointia-digiajassa/nettikiusaaminen/>
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. (i.a.). *Väkivalta perheessä*. Saatavilla 20.3.2024. <https://www.mll.fi/vanhemmille/tukea-perheen-huoliin-ja-kriiseihin/vakivalta-perheessa/>
- Mielenihmeet. (i.a.). *Kiusaamisen terveysvaikutukset*. Saatavilla 26.2.2024. <https://mielenihmeet.fi/kiusaamisen-terveysvaikutukset/>
- Mielenterveystalo. (i.a.). *Neuropsykiatriset vaikeudet*. Saatavilla 20.3.2024. <https://www.mielenterveystalo.fi/fi/neuropsykiatriset-vaikeudet>
- MIELI ry. (i.a.-a). *Nuoruusikä*. Saatavilla 26.2.2024. <https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/tietoa-mielenterveyden-vahvistamisesta/perheet/vanhemmuus/nuoruusika/>
- MIELI ry. (i.a.-b). *Seitsemän vinkkiä nuoria kohtaaville aikuisille*. Saatavilla 20.3.2024. <https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/tietoa-mielenterveyden-vahvistamisesta/lapset-ja-nuoret/mielenterveys-nuorisotyossa/seitseman-vinkkia-nuoria-kohtaaville-aikuisille/>
- Minilex. (i.a.). *Rikoslaki ja väkivalta*. Saatavilla 12.2.2024. <https://www.minilex.fi/a/rikoslaki-ja-v%C3%A4kivalta>
- Nuoperi. (i.a.). *Nuori/nuoruus*. Saatavilla 12.2.2024. <https://www.nuoperi.fi/sanasto2.php?id=18>
- Nuorisola. (i.a.). *Nuorisotyö Suomessa*. Saatavilla 12.2.2024. <https://nuorisola.fi/vaikuttaminen/nuorisotyö-ja-nuorten-hyvinvointi/>
- Nuortennetti. (2023). *Miksi joku kiusaa?* <https://www.nuortennetti.fi/kiusaaminen/miksi-joku-kiusaa/>

- Nuortennetti. (i.a.). *Nettikiusaamiskysely 2021*. Saatavilla 20.3.2024.
<https://www.nuortennetti.fi/kiusaaminen/nettikiusaamiskysely-2021/>
- Nurmi, J-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L., & Ruoppila, I. (2018). *Ihmisen psykologinen kehitys*. (7 p.). PS-kustannus.
- Nygård, L. (2016). *Diakoniakasvatus seurakuntatyössä: Kuinka Suomen evankelis-luterilaisen kirkon diakoniatyöntekijät mieltävät diakoniaan liittyvän kasvatuksen?* (s. 33). <https://helda.helsinki.fi/ser-ver/api/core/bitstreams/134fadb8-b221-48e3-a13f-31260e33476b/content>
- Oikeusministeriö. (2020). *Kouluväkivalta kirjattava rikoslakiin*. <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/7485>
- Opetushallitus. (18.7.2023). *Turvallisuusosaaminen*. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/turvallisuusosaaminen>
- Pitkänen, A. (1998). Mantelitulmake. *Duodecim*. <https://www.duodecim-lehti.fi/duo80504>
- Poliisi. (i.a.-a.). *Koulukiusaaminen voi olla rikos*. Saatavilla 27.2.2024.
<https://poliisi.fi/koulukiusaaminen-voi-olla-rikos>
- Poliisi. (i.a.-b.). *Nuori rikoksentekijä*. Saatavilla 26.2.2024. <https://poliisi.fi/nuori-rikoksen-tekija>
- Poliisi. (i.a.-c.). *Ankkuritoiminta nuorten tukena*. Saatavilla 26.2.2024. <https://poliisi.fi/ankkuritoiminta-nuorten-tukena>
- Rintahaka, P. (2007). Nuorten neuropsykiatriset häiriöt -ADHD, Aspergerin oireyhtymä ja unihäiriöt. *Duodecim*. <https://www.duodecim-lehti.fi/duo96234>
- Sirola-Korhonen K., ja Taipale, T. (2024). *Osallistavat menetelmät – Vinkkejä ja virikkeitä kouluttajalle*. Kansan Sivistystyön Liitto KSL ry.
<https://www.ksl.fi/app/uploads/2022/01/Osallistavat-menetelmat-KSL-verkko.pdf>
- Sley. (i.a.). *Mikä on seurakunta? Erilaisia seurakuntanäkemyksiä*. Saatavilla 8.3.2024. <https://www.sley.fi/toiminta/raamattu-tutuksi/raamattu-luennot/mika-on-seurakunta-erilaisia-seurakuntanäkemyksiä/>
- Pietiläinen, M. (2022). *Väkivallasta tarvitaan tietoa eri näkökulmista*. Saatavilla 19.1.2024. <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2022/vakivallasta-tarvitaan-tilastotietoa-eri-nakokulmista/>

- Suomen ev.lut. kirkko. (i.a.-a). *Kirkon alan ammatit*. Saatavilla 8.3.2024. <https://evl.fi/tietoa-meista/toissa-kirkossa/ammait/>
- Suomen ev.lut. kirkko. (i.a.-b). *Kiusaaminen, ennaltaehkäisy ja puuttuminen*. Saatavilla 12.2.2024. [Kiusaaminen, ennaltaehkäisy ja puuttuminen - EVL Plus](https://evl.fi/plus/kiusaaminen-ennaltaehkaisy-ja-puuttuminen)
- Suomen ev.lut. kirkko. (i.a.-c). *Seurakunta varhaiskasvatuksen, koulun ja oppilaitoksen kumppanina*. Saatavilla 12.2.2024. https://kouluja-kirkko.evl.fi/wp-content/uploads/2019/06/KH_4ko-ria_2019_FIN_www.pdf
- Suomen ev.lut. kirkko. (i.a.-d). *Tietoa diakoniasta*. Saatavilla 8.3.2024. <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/diakonia/tietoa-diakoniasta/>
- Suomen ev.lut. kirkko. (i.a.-e). *Tietoa rippikoulusta*. Saatavilla 12.2.2024. <https://evl.fi/tervetuloa-kirkkoon/tule-mukaan/nuorille/rippikoulu/>
- Suomen ev.lut. kirkko. (i.a.-f). *Turvallinen seurakunta*. Saatavilla 12.2.2024. <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/turvallinen-seurakunta/>
- Surunauha. (i.a.). *Itsemurhat Suomessa*. Saatavilla 26.2.2024. <https://surunauha.net/lukemista/tilastoja-ja-tietoja/>
- Tarnanen, K., Aronen, E., Santalahti, P., Kaltiala, R., & Tuunainen, A. (2019). Käytöshäiriöt (lapset ja nuoret). *Duodecim*. <https://www.kaypa-hoito.fi/khp00128>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (2024). *Kouluterveyskyselyn aikasarjat perusopetus 8. ja 9. lk, lukio, aol, 2006–2023*. https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/ktk2/nuoret/fact_ktk2_nuoret
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. (i.a.). *Kouluterveyskysely*. Saatavilla 12.2.2024. <https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely>
- Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. (2020). *Osallisuuden kokemus ja koulukiusaaminen: kouluterveyskyselyn 2019 tuloksia*. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/140804/URN_ISBN_978-952-343-599-5.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Tevere. (i.a.). *Oppimiskahvila*. Saatavilla 20.3.2024. <https://tevere.fi/oppimiskahvila-learning-cafe-business-arena-oy/>

Thpanorama. (2024). *Eettiset ongelmat, niiden käsittely ja esimerkit.*

<https://fi.thpanorama.com/articles/filosofa/dilemas-ticos-tipos-cmo-afrontarlos-y-ejemplos.html>

Valopilkkuja. (i.a.). *Kiusaaminen vapaa-ajalla.* Saatavilla 12.2.2024.

https://www.valopilkkuja.fi/tietoa-kiusaamisesta/kiusaaminen_vapaa-ajal-la/

Vanas, A. (7.8.2017). Nuoren identiteetin muodostuminen. *Lastensuojelun keskusliiton lehti.* <https://lapsenmaailma.fi/artikkeli/nuoren-identiteetti/>

LIITE 1. Kyselylomake

<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeMN2jVyBhqy2EOy3Sf1aRzPGo-bOoqVcArfJwXC0fBtujbCuQ/viewform>

Palautekysely

Kiitos, kun osallistuit Diakonia-ammattikorkeakoulun opiskelijoiden järjestämään opinnäytetyöhön liittyvään koulutustilaisuuteen Järvenpäässä 13.2.2024. Keräämme palautteen, jotta voimme kehittää ja parannella työtämme. Kyselyyn vastataan anonymimmin, mutta sen tuloksia analysoidaan opinnäytetyössä.

annimaria.rusi@hotmail.fi [Vaihda tiliä](#)

 Ei jaettu

* Pakollinen kysymys

Oliko tilaisuus mielestäsi sopivan mittainen ajallisesti? *

Liian pitkä

Liian lyhyt

Sopivan mittainen

Koitko saavasi koulutuksen sisällöstä ammatillista hyötyä? *

Kyllä

Ei

Jonkin verran

Uskotko hyödyntäväsi koulutustilaisuuden sisältöjä työssäsi? *

Kyllä

Ei

En osaa sanoa

Vastasiko koulutustilaisuuden materiaali mielestäsi työn aihetta riittävästi? *

Kyllä

Ei

En osaa sanoa

Jäitkö kaipaamaan jotain koulutustilaisuudelta? *

Oma vastauksesi _____

LIITE 2. Powerpoint-esitys koulutustilaisuuteen

Koulutustilaisuus Järvenpäässä 13.2.2024

Anni Rusi & Nea Ranta

Kouluväkivaltaa kokevan nuoren kohtaaminen seurakuntatyössä

Mitä on koulukiusaaminen?

- Koulukiusaaminen tapahtuu oppilaitosympäristössä
- Oppilas joutuu yhden tai useamman koulussa olevan henkilön kiusattavaksi toistuvasti
- Yleensä suoraa tai epäsuoraa: Epäsuora kiusaaminen tarkoittaa mm. porukan ulkopuolelle jättämistä, selän takana pahaa puhumista ym. Suoralla kiusaamisella tarkoitetaan esim. tönimistä, huutelua, tavaroiden varastamista ym.
- Kiusaamisesta väkivallaksi?
- Tärkeää kuulla kiusattua. Ongelmana kuitenkin, että uhri pelkää tai ei muuten vain halua kertoa aikuiselle.
- Lähde: <https://www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/kiusaamisen-ehkaisyminen/>

Seurakuntatyö nuorten kanssa yleisesti

- Nuorisotyössä tavoitteena on nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukeminen yhteiskunnassa
- Nuorisotyön tulisi olla seurakunnassa nuoria osallistavaa, kristityn identiteettiä vahvistavaa ja spiritualiteettia hoitavaa
- Seurakunnassa tehdään nuorisotyötä, johon kuuluu mm. Rippikoulutoiminta, isostoiminta ja nuorten viikkotoiminta
- Seurakunnat tekevät yhteistyötä kuntien kanssa kouluilla ja oppilaitoksissa tehtävän nuorisotyön kanssa
- Kirkon kasvatustyö tulee lähes jokaisen nuoren elämässä vastaan

- Lähteet:

- <https://nuorisoala.fi/vaikuttaminen/nuorisotyö-ja-nuorten-hyvinvointi/>
- <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/kasvatus/nuorisotyö/>

Neljän korin malli

1. Yleissivistävä opetus

- Seurakunta yhtenä oppimisympäristönä (esimerkiksi seurakunnan tilat)
 - Päiväkodilla, koululla tai oppilaitoksella pedagoginen vastuu (seurakunnan työntekijä nähdään enemmän konsulttina/rinnalla kulkijana)
 - Seurakunnan työntekijä oman alansa asiantuntijana tai katsomuskasvatuksen yhteistyökumppanina (voidaan olla luomassa luottamuksellista suhdetta nuoreen yhdessä muiden toimijoiden kanssa)
 - Ei sisällä uskonnon harjoittamista
- Lähde: https://koulujakirkko.evl.fi/wp-content/uploads/2019/06/KH_4koria_2019_FIN_www.pdf

2. Perinteiset juhlat

- Yhteisöllisyys ja kunnioittavan läsnäolon periaate
 - Seurakunnan edustaja lähinnä kutsuvieraana (tässä on kuitenkin hyvä tilaisuus ottaa kontaktia nuoriin)
 - Voi sisältää yksittäisen virren (tässä uskonnollisuus osana kulttuuria, mutta ei lasketa uskonnon harjoittamiseksi)
 - Esimerkiksi lukukauden päätösjuhlat
- Lähde: https://koulujakirkko.evl.fi/wp-content/uploads/2019/06/KH_4koria_2019_FIN_www.pdf

3. Uskonnolliset tilaisuudet

- Yhdessä suunnitellen (nuorelle tärkeää osallisuus sekä joukkoon kuulumisen tunne)
- Koulu tai vastaava taho järjestää toisenlaisen vaihtoehdon niille, jotka eivät osallistu (voisi miettiä miten seurakunnan työntekijät saavat kontaktin myös näihin nuoriin)
- Esimerkiksi pääsiäiskirkko
- Lähde: https://koulujakirkko.evl.fi/wp-content/uploads/2019/06/KH_4koria_2019_FIN_www.pdf

4. Kasvun ja hyvinvoinnin tuki

- Yhteisölläisiä ja tasavertaista kumppanuutta
- Ennaltaehkäisevää työtä
- Varhaiskasvatuksen, koulun ja oppilaitoksen omien hyvinvointisuunnitelmien mukaista
- Eri uskontoja sekä katsomuksia kunnioittaen (esimerkiksi ryhmätyksissä on hyvä miettiä ryhmäkokoja sekä ihmisiä niiden sisällä ja luoda toiminta mahdollisimman monelle mieluisaksi)
- Esimerkiksi kerhot, ryhmätykset, kriisiyhteistyö ym.
- Lähde: https://koulujakirkko.evl.fi/wp-content/uploads/2019/06/KH_4koria_2019_FIN_www.pdf

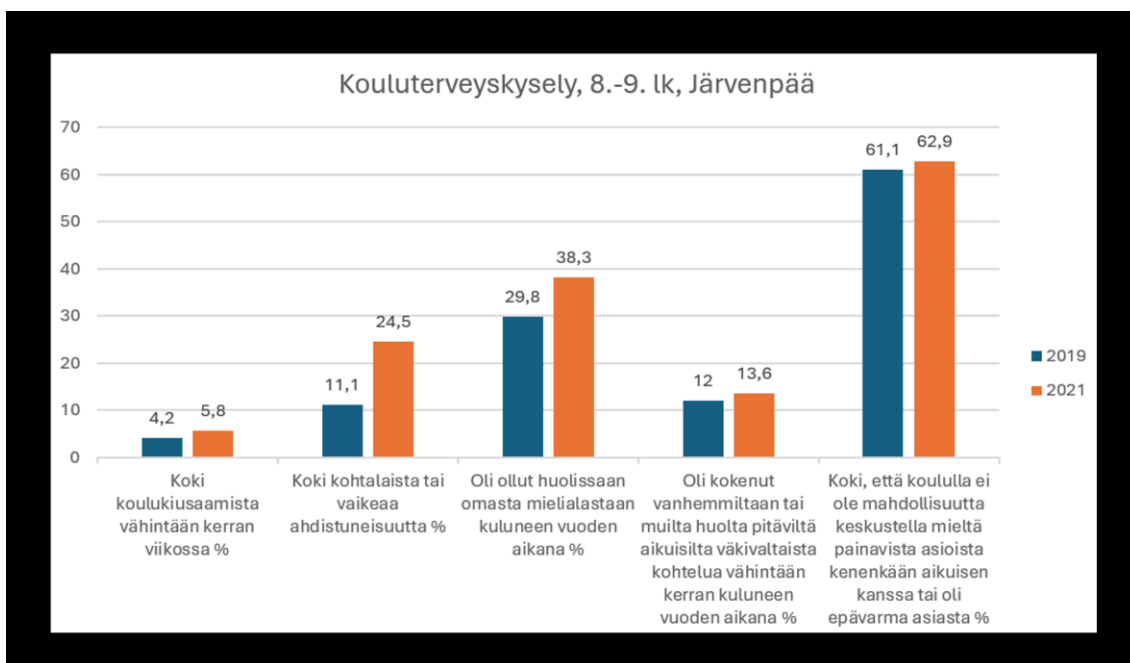

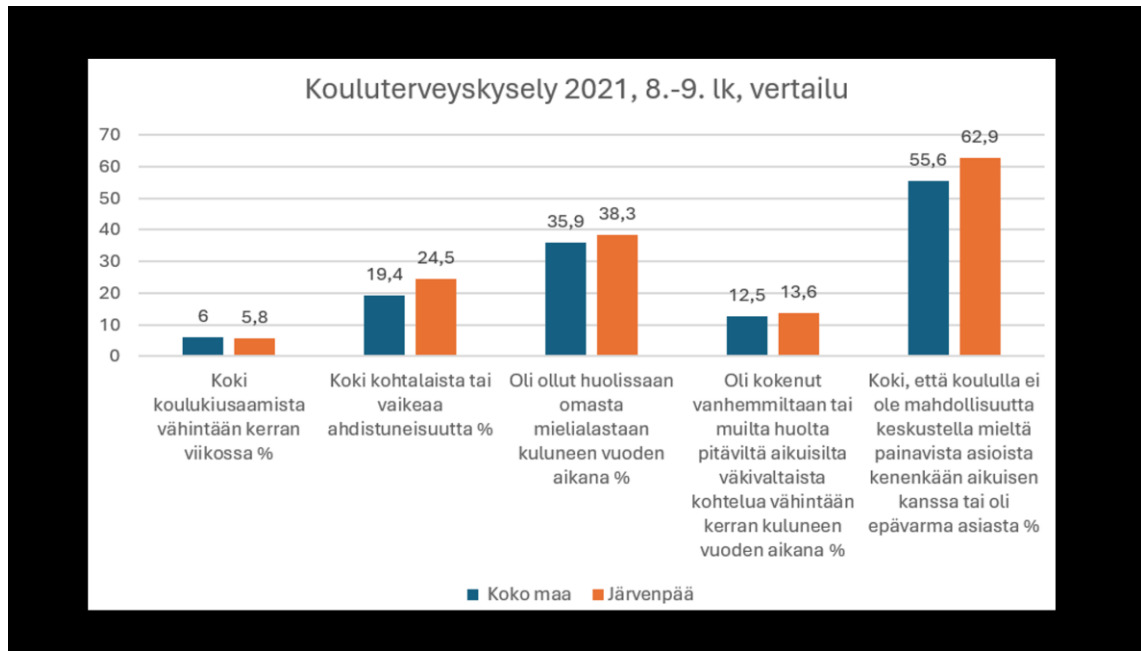
Tilastoja

Lähde:

[file:///C:/Users/Omistaja/Downloads/Oheismateriaali_%20Kouluterveyskysely%202021%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/Omistaja/Downloads/Oheismateriaali_%20Kouluterveyskysely%202021%20(3).pdf)

Diagrammi on suunniteltu ja tehty itse.

Kouluväkivallan vaikutukset nuoreen

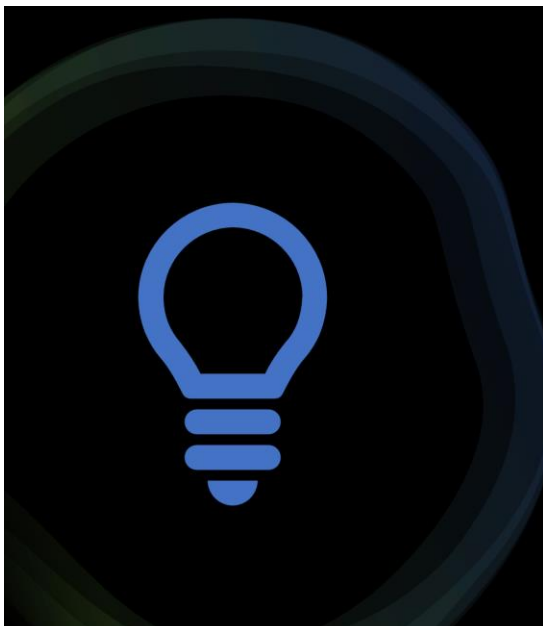
- Kouluväkivallalla on sekä psykologisia että fyysisiä vaikutuksia kiusattuun
- Psykologisia vaikutuksia ovat mm. Itsetunnon ja itsearvostuksen aleneminen, ahdistuneisuus, sosiaalisten suhteiden laadun heikkeneminen sekä itsetuhoisuus
- Fyysisiä vaikutuksia ovat mm. Nukkumisvaikeudet, syömishäiriö, kiputilat, yleinen sairastelu, päänsärky ja painon putoaminen
- Kiusatut nuoret voivat olla yksinäisiä, vältellä sosiaalisia tilanteita, pelätä tutustua uusiin ihmisiin ja pelätä, että heidät nähdään aina kielteisesti
- Kiusaaminen voi vaikuttaa myös kiusatun perheen hyvinvointiin ja kiusaaminen voi vaikuttaa vielä aikuisuudessakin
- Lähteet:
 - <https://nuortenlinkki.fi/tietopiste/tietoartikkelit/mielenterveys/kiusaaminen/>
 - <https://mielenihmeet.fi/kiusaamisen-terveysvaikutukset/>
 - <https://www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/kiusaamisen-ehkaiseminen/kiusaamisen-seuraukset/#kiusaaminen-vaikuttaa-vertaissuhteisiin>

Kouluväkivaltaa kokevan nuoren kohtaaminen seurakuntatyössä

- Kouluyhteistyön tavoitteena tukea nuoren kasvua ja kehitystä
- Kouluyhteistyö yksi tuen muodoista tilanteessa, jossa esimerkiksi opetushenkilöillä ei ole tarpeeksi aikaa nuorelle
- Kouluyhteistyö mahdollistaa turvallisen kohtaamisen jonkun muun kuin koulun aikuisen kanssa
- Kasvattajayhteisö = moniammatillinen yhteistyö
- Työntekijä kuuntelevainen, empaattinen, kohtelee nuorta ikätasoisesti
- Työntekijän tulee muistaa aina oma "valta- asemansa" nuoreen nähden (luottamuksellisuus, vaitiolovelvollisuus)
- Työntekijän tulee tunnistaa kohtaamisen eettiset ongelmat (esim. Vaitiolovelvollisuus saattaa rajata moniammatillista yhteistyötä)
- Palveluoperaatio Saapas
- Walk in –terapia (alle 29-vuotiaat)
- Lähteet: Ritokoski, S., & Lehtisaari, S. Koulujen kanssa toteutettava yhteistyö. Kurssimateriaali.
- <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/kasvatus/ulkopuolisuuden-ehkaisy/saapas/>
- <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/kasvatus/ulkopuolisuuden-ehkaisy/walk-in-terapia/>

Turvallinen seurakunta

- Turvallinen seurakunta –ohjeistus tarjoaa näkökulmia turvallisen seurakunnan rakentamiseen ja antaa välineitä riskien arviointiin ja niiden hallintaan seurakunnan toiminnassa.
- Seurakunnassa tavoitteena nollatoleranssi kiusaamiselle, häirinnälle, sosiaaliselle syrjinnälle ja väkivallalle.
- **Fyysisesti turvallinen**
→ erityistarpeet huomioon, työntekijöiden turvallisuus, osallistujamäärä, tarkoituksenmukaiset toimitilat ym.
- **Henkisesti ja sosiaalisesti turvallinen**
→ ihmisarvon kunnioitus, luottamuksellisuus, syrjinnän ja rasmin torjunta ym.
- **Seksuaalinen turvallisuus**
→ Turvallinen kosketus, sukupuolisensitiivisyys ym.
- Muita: turvallisuusasiakirjat, turvallisuussuunnittelu, toimintaohjeet poikkeustilanteissa ym.
- Lähde: <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/turvallinen-seurakunta/>

Toiminnallinen tuokio

- Jakaudutaan ryhmiin osallistujamäärä huomioon ottaen
- 3 aihetta papereilla :
 - Millaisia keinoja voisitte tulevaisuudessa hyödyntää kiusaamisen tunnistamisessa ja ennaltaehkäisyssä?
 - Kuinka paljon seurakunnan työntekijät kohtaavat koulukiusaamiseen liittyviä tilanteita työssään ja miten nämä tilanteet ratkaistaan?
 - Miten seurakunnan työntekijät tekevät nuorten toiminnasta nuorille turvallisen, avoimen ja kiusaamisvapaan ympäristön?
- Kirjoitetaan post-it lapuille omia ajatuksia liittyen aiheeseen ja keskustellaan niistä ryhmän sisällä (15min)
- Jokainen ryhmä esittelee pari ajatusta/nostoa, mitä haluaa tuoda kaikille esille jostakin/joistain aiheista (10-15)
- Lähde: <https://www.ksl.fi/app/uploads/2022/01/Osallistavat-menetelmat-KSL-verkko.pdf>

Arviointi/palaute

- Loppuun purku ja suullinen palaute tilaisuudesta: Mitä jäi mieleen? Ammatillinen hyöty omalle työkentälle? (n. 10min)
- Kirjallinen kyselylomake täytettäväksi

Kyselylomake

Lähteet

- <https://fi.thpanorama.com/articles/filosofa/dilemas-ticos-tipos-cmo-afrontarlos-y-ejemplos.html>
- [file:///C:/Users/Omistaja/Downloads/Oheismateriaali_%20Kouluterveyskysely%202021%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/Omistaja/Downloads/Oheismateriaali_%20Kouluterveyskysely%202021%20(3).pdf)
- <https://www.ksl.fi/app/uploads/2022/01/Osallistavat-menetelmat-KSL-verkko.pdf>
- <https://nuorisoala.fi/vaikuttaminen/nuorisotyö-ja-nuorten-hyvinvointi/>
- <https://nuortenlinkki.fi/tietopiste/tietoartikkelit/mielenterveys/kiusaaminen/>
- <https://mielenihmeet.fi/kiusaamisen-terveysvaikutukset/>
- <https://www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/kiusaamisen-ehkaiseminen/kiusaamisen-seuraukset/#kiusaaminen-vaikuttaa-vertaissuhteisiin>
- <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/kasvatus/nuorisotyö/>
- <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/kasvatus/ulkopuolisuuden-ehkaisy/saapas/>
- <https://evl.fi/plus/seurakuntaelama/kasvatus/ulkopuolisuuden-ehkaisy/walk-in-terapia/>